

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

1 (25)

Tässä selvityksessä kerromme seuraavista aiheista:

■ Yleistä	1
Analyyysiosa	
■ Johdanto	2
■ Maksutulon kehitys	2
■ Markkinaosuudet	3
■ Vakuutusliikkeen tulos	5
■ Vakuustoiminnan tulos	8
■ Tunnuslukuja	10
■ Yhtiökohtaiset tulokset	14
Tilasto-osa	
■ Vakuutusmaksutulo	16
■ Luottotappiot	16
■ Maksetut korvaukset	17
■ Liikekulut	17
■ Vastuuvelka	18
■ Ammattitaudit	22
■ Tilastolähteet	25

Yleistä

Finanssivalvonta julkaisee vuosittain selvityksen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta. Selvitystä varten vakuutusyhtiöiltä on kerätty aineistoa tilivuosilta 2002–2008. Aineistot perustuvat sekä tilinpäätöksen mukaisiin että vakuutusyhtiöiden sisäisen laskennan tuottamiin tietoihin, jotka ovat osittain tilintarkastamattomia.

Selvitys käsittää ainoastaan tapaturmavakuutuslain mukaisia tietoja. Lakisääteinen urheilija-vakuutus jää siis tarkastelun ulkopuolelle. Jollei toisin määritellä, bruttoluvuilla tarkoitetaan lukuja ennen jälleenvakuuttajien osuuden vähentämistä. Vastaavasti nettoluvuilla tarkoitetaan lukuja jälleenvakuuttajien osuuden vähentämisen jälkeen, eli yhtiön omalla vastuulla olevaa osuutta. Tasoitusmäärä on jätetty tulostarkastelun ulkopuolelle eikä se siis tässä sisälly vakuutustekniseen vas-

tuvelkaan. Selvityksen tulosluvut on laskettu ennen veroja. Tuotoista ei ole vähennetty arviota sitoutuneen pääoman tuottovaatimuksesta.

Selvitys jakautuu kahteen osaan, analyysiosaan ja tilasto-osaan. Lisäksi selvitystä täydentää erillinen excel-taulukko, jossa on yhteenveto suomalaisilta yhtiöiltä kerätyistä tiedoista. Selvityksessä julkaistaan koko vakuutuslajin tietojen lisäksi myös yhtiökohtaisia laskelmia. Yhtiökohtaiset tiedot annetaan tarkastelujakson keskiarvojen mukaisina. Tulosta kuvaavista suhdeluvuista annetaan lisäksi hajontatiedot.

Lisätietoja antavat johtava matemaatikko Pirkko Welin-Siikaluoma, puhelin 010 831 5533, ja matemaatikko Maarit Paakkinen, puhelin 010 831 5534.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

2 (25)

ANALYYSIOSA

Johdanto

Tässä osassa annetaan tietoja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksuista ja tuloksesta.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen korvausjärjestelmä on osa yhteiskunnan vastuulla olevaa sosiaaliturvaa. Peruslähdekohdiltaan vakuutus perustuu yksityiselle vakuutusjärjestelmälle delegoituun julkisen vallan käyttöön. Tapaturmavakuutuslain mukaan lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavalla vakuutuslaitoksella on oltava laskuperusteet, joissa määrätään, miten vakuutusmaksut lasketaan. Vakuutusmaksun laskuperusteet on laadittava siten, että vakuutusmaksut ovat kohtuullisessa suhteessa vakuutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ottaen huomioon työn aiheuttama tapaturma- ja ammattitauririski. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan kohtuullisuuden arvioinnissa on otettava huomioon myös sijoitustoiminnan tuotot, vaikka tapaturmavakuutuslaissa ja sen nojalla annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ei asiaan suoranaisesti otetakaan kantaa.

Selvityksen yhtenä tavoitteena on tuottaa tietoa tapaturmavakuutuslain edellyttämän kohtuusperiaatteen toteutumises-ta. Selvityksessä on kerätty vakuutusyhtiöiltä lakisääteistä tapaturmavakuutusta koskevaa tilastoaineistoa vuosilta 2002–2008. Aineiston perusteella tapaturmavakuutuksen tulosta arvioidaan kolmea eri menetelmää käyttäen. Ensimmäisessä menetelmässä lasketaan niin sanottu tasoi-tettu vakuutusliikkeen tulos, jossa tuloksesta on eliminoitu kertaluonteisia ja poikkeuksellisia eriä. Tasoitettu tulos mittaa vakuutusmaksujen tasoa hinnoittelunäkökulmasta. Sen avulla saadaan arvio vakuutusmaksuihin sisältyvästä varmuuslisästä. Toiseksi lasketaan vakuutusliikkeen tulos ilman tasoitusta. Tämä kuvaa vakuutusliikkeen toteutunutta tulosta tarkastelujaksolla. Vakuutusliikkeen tuloksia lasketta-essa otetaan huomioon vastuuelan katteelle kohdistettuja sijoitustuottoja. Kolmas tulos on niin sanottu vakuutustoi-minnan tulos, jonka avulla arvioidaan lakisääteisen tapatur-mavakuutuksen tuottamaa tulosta suhteessa tähän va-kuutuslajiin sitoutuneeseen pääomaan. Vakuutustoiminnan tuloksessa otetaan huomioon myös sitoutuneelle pääomalle saatuja sijoitustuottoja.

Esitetyt kolme tuloksen arviointitapaa edustavat eri näkökul-mia tuloksen muodostumiseen. Vakuutusliikkeen tasoitettu tulos pyrkii mittaamaan sitä, missä suhteessa vakuutus-maksut ovat vakuutuksista aiheutuviin odotusten mukaisiin kustannuksiin. Tässä lähestymistavassa tulosta arvioidaan vakuutuksenottajan näkökulmasta. Vakuutusliikkeen ta-soittamaton tulos taas vastaa lakisääteisen tapaturmalii-keen toteutunutta tulosta, joten se mittaa vakuutusliikkeen kannattavuutta vakuutusyhtiön näkökulmasta. Vakuutustoi-minnan tuloksen avulla saadaan puolestaan arvio vakuu-tustoimintaan sitoutuneelle pääomalle saadusta tuotosta, eli tämä edustaa omistajien näkökulmaa vakuutustoiminnan kannattavuuteen.

Tuloslaskelmien lisäksi tulosta mitataan myös yhdistetyn kulusuhteen avulla. Tulostietoja annetaan paitsi yhteenlas-ketuista tiedoista niin myös yhtiökohtaisesti. Yhteenlasketut tiedot esitetään vuosikohtaisesti ja yhtiökohtaiset tiedot tarkastelujakson keskiarvojen mukaisina.

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on pitkäjänteistä toimin-taa, johon vaikuttavat sekä vakuutus- että rahoitusmarkki-noiden syklit, mistä johtuen kohtuusperiaatteen toteutumista on arvioitava usean vuoden tilaston perusteella. Arvioon vai-kuttaa myös vakuutus- ja sijoitusriskien sitoman pääoman ylläpidon edellyttämä pidemmän aikavälin tuottovaatimus. Yksittäisen tai vain muutaman vuoden perusteella johto-päätöksiä maksutason kohtuullisuudesta ei voida tehdä. Yhtiökohtaisten tietojen analysointiin vaikuttaa lisäksi vakuu-tuskannan koosta riippuva satunnaisvaihtelu, joka asettaa rajoituksensa tilastollisten johtopäätösten tekemiselle.

Maksutulon kehitys

Vuonna 2008 lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoitti 12 suomalaista vakuutusyhtiötä sekä yksi muussa ETA-valtiossa sijaitsevan vakuutusyhtiön sivuliike¹. Vuoden 2008 tuloslaskelman mukainen vakuutusmaksutulo² ennen luot-totappioiden ja jälleenvakuuttajien osuuden vähentämistä oli 590,3 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2007 oli ollut 590,2 miljoonaa euroa. Maksutulossa ei siis tapahtunut juurikaan muutosta edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2008

1) ETA-vakuutusyhtiö, joka harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa sijoit-tautumisosoikeuden perusteella.

2) Tuloslaskelman mukaiseen maksutuloon eivät sisälly luottotappiot, työsuojelumaksu ja sairaanhoitomaksu (poistui vuonna 2005) eivätkä vuodesta 2007 lähtien myöskään jakojärjestelmämaksut.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

3 (25)

palkkasumma, josta lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksun taso on riippuvainen, kasvoi sen sijaan kaikilla päätoimialoilla ja oli koko talouden osalta (sisältää julkisen sektorin) 7,2 prosenttia suurempi kuin vuonna 2007. Täten lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksutulokehitys alitti koko palkkasumman yleisen kehityksen.

Vuonna 2006 vakuutusmaksutulo oli 669,8 miljoonaa euroa. Maksutulon huomattava alentuminen vuodesta 2006 selittyi jakojärjestelmäerien³ erilaisella kirjaamistavalla. Jakojärjestelmämaksut (vuonna 2006 94,9 miljoonaa euroa) sisältyivät vuoteen 2006 asti tuloslaskelman mukaiseen maksutuloon. Ilman jakojärjestelmäeriä laskettuna vuoden 2007 maksutulo oli 2,6 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2006.

Markkinaosuudet

Taulukossa 1 esitetään Suomessa toimivien yhtiöiden ja sivuliikkeen⁴ markkinaosuudet sekä koko tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua vakuutustoimintaa koskien että erikseen erityyppisten vakuutusten osalta. Vakuutukset on taulukossa luokiteltu pakollisiin työajan taulustotariffoitaviin ja erikoistariffoitaviin vakuutuksiin sekä vapaaehtoisin työajan ja vapaa-ajan vakuutuksiin. Taulukon luvut ilmoittavat vakuutuslaitosten markkinaosuudet prosentteina. Yhteensä-

rivillä kerrotaan kunkin vakuutustyyppin maksutulo miljoonina euroina⁵.

Tapaturmavakuutuslain mukaan pakolliset tapaturmavakuutukset jaetaan erikoistariffoitaviin ja taulustotariffoitaviin vakuutuksiin. Jos vakuutusmaksu tai vakuutuksen perusteella maksettavien korvausten määrä on riittävän suuri, tulee vakuutuksenottajan oma vahinkotilasto ottaa huomi-

3) Kaikkia tapaturmavakuutuslain mukaisia korvauksia ei rahastoida etukäteen, vaan osa niistä rahoitetaan yhteisvastuullisesti niin sanottuina jakojärjestelmällä. Jakojärjestelmään kuuluvat korvaukset katetaan niiden vuotuista tarvetta vastaavalla jakojärjestelmämaksulla, jonka vakuutusyhtiöt voivat sisällyttää vakuutuksenottajilta perimäänsä vakuutusmaksuun. Jakojärjestelmällä rahoitettavia kustannuksia ovat korvausten indeksikorotukset ja yli kymmenen vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat sairaanhoidon ja lääkinällisen kuntoutuksen kulukorvaukset. Vuoden 2008 alusta jakojärjestelmä laajennettiin kattamaan myös pitkän latenssijan ammattitaidit sekä vakuuttamattomista työtapaturmista ja Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johdettavista asuin- ja oleskelupaikan vakuutuslaitoksen tehtävistä aiheutuvat kustannukset.

4) Nordea Vahinkovakuutus on tanskalaisen TrygVesta Forsikring A/S:n Suomen sivuliike.

5) Nordea Vahinkovakuutus on aloittanut lakisääteisten tapaturmavakuutusten myöntämisen vuonna 2007. Sen osalta maksutulon erittely on käytettävissä vasta vuodesta 2008 alkaen.

Taulukko 1.

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden ja ETA-sivuliikkeiden vakuutusmaksutulon mukaiset markkinaosuudet prosentteina (pykäläviittaukset tapaturmavakuutuslakiin)

	Pakollinen työajan vakuutus, taulustotariffoitavat vakuutukset			Pakollinen työajan vakuutus, erikoistariffoitavat vakuutukset			Vapaaehtoinen työajan vakuutus (57§ 1 mom.)			Vapaa-ajan vakuutus (57§ 2,3 mom.)			Yhteensä		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
A-Vakuutus	5,7	5,2	6,1	1,3	1,8	2,2	8,3	9,5	9,7	5,3	5,2	6,1	3,5	3,7	4,4
Fennia	16,5	17,7	16,4	11,4	11,8	14,7	13,0	12,3	11,0	14,1	14,3	14,3	13,4	14,0	14,9
If	23,6	21,5	19,3	34,4	35,0	31,4	13,6	12,3	10,0	30,9	28,6	25,1	29,2	28,5	25,4
Läshivakuutus	6,4	7,0	7,8	0,5	0,7	0,7	7,7	7,9	7,7	4,2	4,5	4,5	3,3	3,5	3,9
Pohjantähti	2,8	2,6	2,9	1,0	1,1	1,1	2,7	2,7	2,5	1,8	2,3	2,1	1,8	1,8	1,9
Pohjola	19,6	20,6	21,8	35,3	34,2	30,8	18,9	19,3	20,0	28,4	28,8	30,0	28,4	28,3	27,0
Redarnas	0,1	0,2	0,2	1,0	1,0	1,1	0,0	0,0	0,0	2,6	2,6	2,9	0,7	0,8	0,8
Tapiola	20,9	20,9	19,9	12,6	12,1	14,7	31,9	31,9	33,8	9,3	9,7	10,4	16,5	16,2	17,5
Turva	0,9	0,9	0,8	0,6	0,6	0,5	1,1	1,1	1,2	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Valio	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,5
Veritas*	2,8	3,0	3,3	1,1	1,1	1,3	2,5	2,8	2,4	2,1	2,7	2,7	1,8	2,0	2,2
Ålands	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,3	0,2	0,2	0,6	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5
Nordea Vahinkovakuutus**			0,8			0,1			1,4			0,8		0,0	0,5
Yhteensä milj. €	231,0	196,5	195,2	351,2	311,4	307,2	41,9	39,6	43,3	45,7	42,1	44,5	669,8	590,2	590,3

* Vakuutuskanta on siirtynyt Aktia Vahinkovakuutus Oy:lle 1.1.2009.

** Nordea Vahinkovakuutus on tanskalaisen TrygVesta Forsikring A/S:n Suomen sivuliike.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

4 (25)

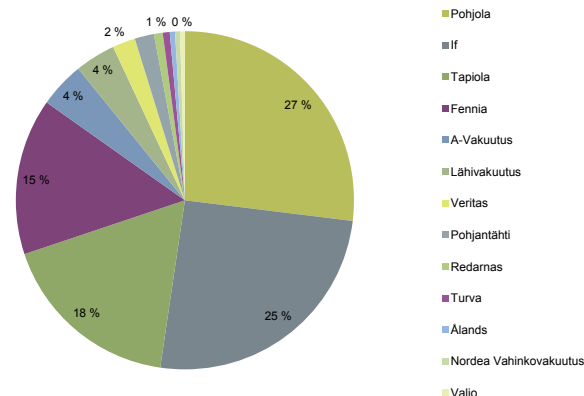
oon vakuutusmaksua määrättäessä. Tällaisia vakuutuksia kutsutaan erikoistarifioitaviksi vakuutuksiksi, ja ne ovat määritelmänsä mukaisesti lähinnä suurten yritysten vakuutuksia. Muita, pienempiä vakuutuksia, kutsutaan taulustotarifioitaviksi vakuutuksiksi. Niissä vakuutuksenottajan oma vahinkotilasto ei vaikuta vakuutusmaksuun.

Pakollisten vakuutusten lisäksi tapaturmavakuutuslaissa säädetään myös mahdollisuudesta ottaa vapaaehtoinen vakuutus tietyissä tilanteissa. Korvausetuudet ja korvattavat vahinkotapahtumat ovat tällöin pääsääntöisesti samat kuin lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin mukainen vapaaehtoinen vakuutus on tarkoitettu niitä tilanteita varten, jolloin työtä tekevä henkilö ei kuulu pakollisen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin. Tällaisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi työnantaja itse, työnantajan taloudessa vakinaisesti elävä perheenjäsen tai johtavassa asemassa oleva yhtiön enemmistöosakas. Tapaturmavakuutuslain 57 §:n 2 ja 3 momentin mukaan vapaaehtoisella vakuutuksella voidaan työntekijän tapaturmavakuutusturva laajentaa koskemaan myös vapaa-aikaa.

Vakuutusmaksuista suurin osa aiheutuu pakollisista vakuutuksista. Pakollisten vakuutusten osuus maksutulosta olikin vuonna 2008 yli 85 prosenttia. Pakollisten vakuutusten osalta puolestaan noin 61 prosenttia maksutulosta saatiin erikoistarifioitavista vakuutuksista. Vapaaehtoisissa vakuutuksissa vakuutusmaksut jakautuivat lähes tasan, siten että työntekijän vakuutusten osuus oli 49 ja vapaa-aajan vakuutusten osuus 51 prosenttia.

Koko liikettä tarkasteltaessa vuonna 2008 suurin markkinaosuus, 27,0 prosenttia, oli Pohjolalla. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 28,3 prosenttia, joten sen markkinaosuus pieneni 1,3 prosenttiyksikön verran. Myös toiseksi suurimman osuuden omaavalla If:llä markkinaosuus aleni 3,1 prosenttiyksiköllä 25,4 prosenttiin. Seuraavaksi suurimmat Tapiola ja Fennia sen sijaan kasvattivat markkinaosuuksiaan, Tapiola 1,3 prosenttiyksikköä 17,5 prosenttiin ja Fennia 0,9 prosenttiyksikköä 14,9 prosenttiin. Neljä suurinta yhtiötä vastasivat siten 84,8 prosenttia koko markkinoista. Loppujen yhtiöiden yhteenlaskettu markkinaosuus kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 2,0 prosenttiyksikköä 13,2 prosentista 15,2 prosenttiin. Seuraavassa kuvaajassa esitetään markkinaosuudet vuodelta 2008 suuruusjärjestyksessä.

Markkinaosuudet

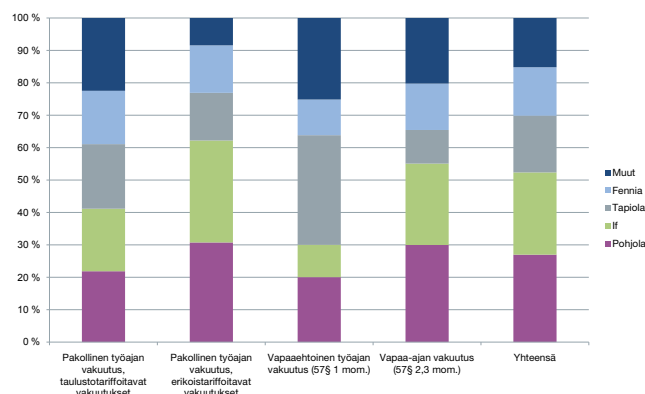

Tarkasteltaessa markkinaosuuksia vakuutustyypeittäin havaitaan, että markkinat jakautuvat eri tavoin eri luokissa. Taulustotarifioitavissa vakuutuksissa melko samansuuruisina olivat Pohjola 21,8 prosenttia, Tapiola 19,9 prosenttia ja If 19,3 prosenttia markkinaosuuksilla. Myös Fennia erottui muista toimijoista 16,4 prosenttia osuudellaan. Sen sijaan erikoistarifioitavissa vakuutuksissa If ja Pohjola olivat selkeästi markkinajohtajia 31,4 ja 30,8 prosenttia markkinaosuuksilla, ja Fennia ja Tapiola tulivat perässä kumpikin 14,7 prosenttia osuudella.

Vapaaehtoisten työntekijän vakuutusten osalta suurimmat markkinaosuudet oli Tapiolalla (33,8%) ja Pohjolalla (20,0%) ja vapaa-aajan vakuutusten osalta Pohjolalla (30,0%) ja Ifillä (25,1%).

Seuraavassa kuvaajassa esitetään neljän suurimman vakuutusyhtiön osuudet vakuutustyypeittäin.

Markkinaosuudet vakuutustyypeittäin

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

5 (25)

Vakuutusliikkeen tulos

Seuraavissa taulukoissa on esitetty suomalaisten vakuutusyhtiöiden⁶ yhteenlasketuista tiedoista laskettu lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen tulos sekä aritmeettiset keskiarvot ja keskihajonnat vuosilta 2002–2008. Laskelma on nettoperusteinen eli taulukossa esitetyistä eristä on vähennetty vastaava jälleenvakuuttajan osuus. Vakuutusmaksut ja korvaukset perustuvat tuloslaskelman mukaisiin maksuihin ja korvauksiin sillä erotuksella, että niistä on vuosilta 2002–2006 eliminoitu jakojärjestelmäerät.⁷ Vakuutusliikkeen tulokseen on kohdistettu sijoitustoiminnan tuottoja nettovastuuvelkaa kattaville varoille lasketun tuoton verran. Tulokset esitetään tasoitettuna (Taulukko 2) ja ilman tasoitusta (Taulukko 3) alla kuvatulla tavalla.

Vakuutusliikkeen tasoitettu tulos

Vakuutusliikkeen tasoitetusta tuloksesta on eliminoitu tulokseen vaikuttavia poikkeuksellisia tai kertaluonteisia eräiä kuten vastuuvelan laskuperusteisiin tehtyjen muutosten vaikutukset. Edelleen tasoitetussa tuloksessa vakuutustoimintaan kohdistetaan sijoitustoiminnan tuottoja toteutuneiden tuottojen asemasta nettovastuuvelalle lasketun riskittömän tuoton verran. Tasoitetussa tuloksessa on täten eliminoitu tekijöitä, jotka aiheuttavat tulokseen vuotuista heilahtelua ja siten vaikeuttavat tulosten vertailtavuutta. Tasoitettuun tulokseen vaikuttavat kuitenkin volatiliiteettia aiheuttavina tekijöinä erityisesti korvauskulujen ja tasoitusvakuutusmaksujen⁸ vaihtelu.

Taulukko 2.
Lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen tasoitettu nettotulos ilman jakojärjestelmäeräiä, vakuutusyhtiöt yhteensä

1.000.000 euro	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	keskiarvo 2002-2008	hajonta
1. Vertailukelpoinen vakuutusmaksutuotto	425,0	413,4	432,7	534,7	567,0	581,9	578,8	504,8	
2. Nettovastuuvelan riskitön tuotto vähennettynä laskuperustekorkokululla	41,6	35,1	37,1	23,9	37,5	54,7	50,9	40,1	
3. Vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu Vertailukelpoinen kuluerä korvaustoiminnan	-308,6	-308,9	-340,0	-408,5	-420,5	-397,2	-415,0	-371,2	
4. hoitamisesta	-30,0	-32,8	-28,9	-32,2	-32,6	-34,0	-38,3	-32,7	
5. Liikekulut	-53,5	-55,3	-62,9	-66,5	-71,8	-70,3	-77,4	-65,4	
6. Yhteistakuuerän muutokset	-1,9	-2,0	-2,2	-2,3	-2,4	-2,4	-2,3	-2,2	
7. Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos TVLT (netto)	72,6	49,5	35,9	49,3	77,2	132,6	96,7	73,4	
8. TVLT/ bruttomaksutulo	17,0 %	11,9 %	8,2 %	9,1 %	13,5 %	22,7 %	16,6 %	14,1 %	5,0 %
9. TVLT/ asiakkaalta peritty maksu	13,2 %	9,0 %	6,1 %	7,5 %	11,4 %	18,9 %	14,0 %	11,4 %	4,4 %
Bruttomaksutulo	427,3	416,0	437,8	539,0	571,2	585,3	583,6	508,6	
Asiakkaalta peritty maksu	551,3	551,6	584,7	654,9	680,1	700,8	691,3	630,7	
Nettovastuuvelka ilman tasoitusmääriä	2 111,6	2 323,8	2 438,0	2 614,5	2 779,9	2 894,9	2 959,8	2 588,9	

Pitkällä ajanjaksolla tasoitettu laskelma antaa informaatiota vakuutusmaksuista hinnoittelunäkökulmasta. Koska vakuutusmaksujen määrätymisperiaatteiden tulee olla tiedossa jo vakuustarjouksia tehtäessä ennen vakuutuskauden alkamista, niin vakuutusmaksujen taso kiinnittyy ennen kuin näistä vakuutuksista aiheutuvat kustannukset realisoituvat. Lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle on tyypillistä, että vakuutuksista aiheutuvat lopulliset kustannukset selviävät hyvin hitaasti, usein vasta kymmenien vuosien kuluttua. Näin ollen hinnoittelu perustuu yhtiön näkemykseen todennäköisistä tulevista kustannuksista sekä varovaiseen arvioon vakuutusliikkeeseen sitoutuneiden varojen pidemmän aikavälin tulevista sijoitustuotoista. Laskelma, jossa korvauksista on eliminoitu kertaluonteiset laskuperustemuutokset ja jossa sijoitustuotot on laskettu riskittömän tuoton mukaisina, pyrkii antamaan käsityksen vakuutusten odotusten mukaisesta tuottotasosta. Vahinkoihin liittyvän vuotuisen vaihtelun taasaantuminen edellyttää kuitenkin tasoitetun tuloksen osalta tarpeeksi pitkää tarkastelujaksoa, jotta talouden suhdanteiden vaikutus vahinkomenoon tulisi riittävästi otettua huomioon.

Taulukossa 2 esitetään lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen tasoitettu nettotulos.

6) Laskelmat eivät sisällä Nordea Vahinkovakuutuksen tietoja.

7) Vuoteen 2006 asti jakojärjestelmäerät sisältyivät vakuutusmaksuihin ja maksettuihin korvauksiin, mutta vuodesta 2007 lähtien nämä erät on siirtoeräluonteensa vuoksi jätetty pois tuloslaskelmasta.

8) Vakuutuskauden vakuutusmaksun muodostavat ennakkovakuutusmaksu ja tasoitusvakuutusmaksu. Jos vakuutuskauden lopullinen vakuutusmaksu ylittää tai alittaa perityn ennakkovakuutusmaksun määrän, vakuutuksenottajalta peritään tai hänelle palautetaan tasoitusvakuutusmaksuna lopullisen maksun ja ennakkomaksujen erotus.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

6 (25)

Vertailukelpoisella vakuutusmaksutuotolla (1.) tarkoitetaan vakuutusmaksuvastuun laskuperustemuutosten vaikutuksella ja vuosina 2002–2006 jakojärjestelmän rahoitusosuudella korjattua virallisen tuloslaskelman mukaista omalla vastuulla olevaa vakuutusmaksutuottoa. Vuonna 2008 vakuutusmaksuvastuuseen ei tehty laskuperustemuutoksia. Vertailukelpoinen vakuutusmaksutuotto oli vuonna 2008 0,5 prosenttia alhaisempi kuin edellisenä vuonna.

Tasoitettuun vakuutusliikkeen tulokseen allokoidaan tarkastelussa nettovastuuvelkaa kattaville varoille laskettu riskitön sijoitustuotto, mikä tässä yhteydessä tarkoittaa sellaista korkotuottoa, joka vastaa parhaiten Suomen valtion 10 vuoden kuluttua erääntyvää obligaatiota. Vuonna 2008 Suomen valtion 10 vuoden obligaatioiden korko oli keskimäärin 4,30 (2007 4,29) prosenttia. Taulukossa riskitön sijoitustuotto on jaettu kahteen osaan, joista toinen kohdistetaan tuottoihin ja toinen kuluihin.

Kuluihin sijoitustuotosta kohdistetaan määrä, joka vastaa edellisen vuoden korvausvastuun diskonttauksen purkautumisesta aiheutuvaa korvauskulun kasvua (laskuperustekorkokulu). Laskuperustekorkokulujen määrä vuonna 2008 oli 74,4 (vuonna 2007 69,9) miljoonaa euroa. Tällä määrällä pienennetään vahinkokorvauskulua (3.).

Se määrä riskittömästä sijoitustuotosta, jota ei tarvita vastuuvelan diskonttauksen vaikutuksen eliminointiin, jää tukemaan vuoden vakuutusmaksutuottoa (2.). Erän voidaan tietysti mielessä katsoa vastaavan sitä asiakashyvitysmäärää, joka voitaisiin antaa riskittömästi vakuutusentottajille, mikäli liikkeen sitoman pääoman kustannusta ei oteta huomioon. Erän suuruus oli vuonna 2008 50,9 (vuonna 2007 54,7) miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 8,7 (9,3) prosenttia tuloslaskelman mukaisesta bruttovakuutusmaksutulosta. Yhtiöiden ilmoituksen mukaan niiden myöntämä asiakashyvitysmäärä vuonna 2008 oli 37,7 (35,2) miljoonaa euroa.

Vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu (3.) saadaan tuloslaskelman mukaisesta omalla vastuulla olevasta korvauskulusta vähentämällä siitä korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet kulut, eliminoimalla vahinkokorvausvastuun laskuperusteisiin tehtyjen muutosten vaikutus, vähentämällä edellä mainittu laskuperustekorkokulu sekä vähentämällä jakojärjestelmän rahoitusosuus vuosilta 2002–2006. Vuonna 2008 vahinkokorvausvastuun laskuperusteisiin tehdyt muutokset pienensivät korvauskulua 29,0 (kasvattivat 6,7) miljoonalla

eurolla. Muutos johtui pääosin kollektiivivaruksen purkamisesta. Vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu kasvoi edellisestä vuodesta noin 4 prosenttia.

Vertailukelpoinen kulu korvaustoiminnan hoitamisesta (4.) lasketaan vastaavalla tavalla kuin vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu, eli siitä on vähennetty laskuperustekorkokulu ja laskuperustemuutosten vaikutus. Laskuperustekorkokulun vaikutus oli 0,7 (0,7) miljoonaa euroa. Vahinkoselvittelykuluvaraukseen ei tehty laskuperustemuutoksia. Vertailukelpoinen kulu korvaustoiminnan hoitamisesta kasvoi edellisestä vuodesta noin 12 prosenttia. Muut liikekulut (5.) kasvoivat puolestaan noin 10 prosenttia.

Tulosta pienentävänä eränä laskelmassa otetaan vielä huomioon yhteistakuuerän muutos (6.) eli määrä, jolla yhtiö joutuu lakisääteisesti kartuttamaan yhteistakuuerää. Vuonna 2008 yhteistakuuerä oli lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa 66,1, kun se edellisenä vuonna oli ollut 63,8 miljoonaa euroa.

Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos (7.) oli vuonna 2008 96,7 (132,6) miljoonaa euroa ja koko tarkastelujakson 2002–2008 keskiarvo oli 73,4 miljoonaa euroa. Taulukon rivillä (8.) tulos esitetään suhteessa tuloslaskelman mukaiseen bruttomaksutuloon (jakojärjestelmän rahoitusosuudella oikaistuna). Saatu suhdeluku vuonna 2008 oli 16,6 (22,7) prosenttia ja koko tarkastelujaksolla keskimäärin 14,1 prosenttia. Vuoden 2008 tasoitettu tulos oli keskimääräistä korkeampi. Tähän vaikutti toisaalta vahinkojen maltillinen kehitys ja toisaalta riskittömän sijoitustuoton arvioinnissa käytettyjen Suomen valtion 10 vuoden obligaatioiden keskimääräistä korkeampi korkotaso.

Huolimatta korvauskuluun liittyvästä satunnaisvaihtelusta, vakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu tasoitettu tulos on koko seitsemän vuoden tarkastelujaksolla ollut selvästi positiivinen. Alimmillaan tulos oli vuonna 2004, jolloin suhdeluku oli 8,2 prosenttia. Suhdeluvun keskiarvo 14,1 prosenttia on korkea, kun sitä vertaa esimerkiksi vastaavaan keskijajontaan, joka oli 5,0 prosenttiyksikköä. Koko alan kannalta näyttääkin siltä, että vakuutusten hinnoittelu on ollut turvaavaa.

Taulukon rivillä 9 esitetään vertailun vuoksi suhdeluku, missä tasoitettu tulos suhteutetaan niin sanottuun asiakkaalta perittyyn maksuun. Toisin kuin tuloslaskelman mukaisiin vakuutusmaksuihin, asiakkaalta perittyyn maksuun sisältyvät

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

7 (25)

myös kaikki ne siirtotuloerät, jotka vakuutusyhtiö on velvolinen asiakkailtaan vakuutusmaksun yhteydessä perimään (työsuojelumaksu, sairaanhoitomaksu vuoteen 2004 asti ja jakojärjestelmän rahoitusosuus), sekä luottotappiot vakuutusmaksusaamisista. Vuonna 2008 nämä erät muodostivat noin 15,6 prosenttia asiakkaalta peritystä maksusta. Asiakkailta perittyyn vakuutusmaksuun suhteutettuna tarkastelujakson keskimääräinen tulos oli 11,4 prosenttia, kun vastaava suhdeluku ilman siirtotuloja ja luottotappioita oli 14,1 prosenttia.

Vakuutusliikkeen tulos

Vakuutusliikkeen (tasoittamaton) tulos saadaan palauttamalla tulokseen tasoitetussa tuloksessa oikaistut vastuuvelan laskuperustemuutosten vaikutukset sekä ottamalla huomioon nettovastuuvelan katteelle laskettu käypäarvoinen sijoitustuotto. Käypäarvoinen tuotto voi olosuhteista riippuen olla myös edellä mainittua riskitöntä tuottoa pienempi. Näin saatu tulos edustaa vakuutusliikkeen toteutunutta tulosta. Tuloksen hajonta heijastaa vakuutusyhtiöiden vastuulla olevan pitkän aikavälin vakuutus- ja sijoitusriskin tasoa.

Laskelmassa sijoitustuottojen kohdistaminen on tehty jakamalla ensin vakuutusyhtiön tilinpäätöksen mukaiset käypäarvoiset sijoitustuotot nettovastuuvelan, pääoma-vaatimuksen⁹ ja tämän ylittävän pääoman kesken, näiden suhteessa. Tämän jälkeen lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle kohdistetaan sen vastuuvelan mukainen osuus vastuuvelalle jaetusta sijoitustuotosta. Tässä sijoitustuottojen jakosäännössä ei oteta huomioon sitä, että vastuuvelkaa kattava omaisuus saattaa poiketa paljonkin yhtiön koko sijoitusjakaumasta ja että eri vakuutuslajien vastuuvelan katteet saattavat määräytyä eri tavoin riippuen esimerkiksi vastuuvelan duraatiosta.

Vakuutusyhtiölain mukaan yhtiön on vastuuvelkaa katettaessa otettava huomioon, millaista vakuutusliikettä yhtiö harjoittaa, ja tämän mukaisesti huolehdittava katteeseen kuuluvien varojen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Vastuuvelan katetta koskeekin yksityiskohtainen katesäännöstö, jolla pyritään erityisesti rajoittamaan katteeseen liittyvää keskittymäriskiä ja vastapuoliriskiä. Koska lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vastuuvelasta suurin osa muodostuu eläkevastuista, kattavien varojen varmuuteen ja rahaksi muutettavuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Tämän johdosta yhtiöt käyttävät olennaisessa määrin rahoitusmarkkinainstrumentteja vastuuvelan kattamiseen.

Taulukossa on vertailun vuoksi esitetty suluissa myös vaihtoehtoinen tulos, jossa nettovastuuvelan tuotto yli riskitöntömän koron perustuu toisenlaiseen määräytymistapaan. Vaihtoehtoisessa laskelmassa pyritään ottamaan paremmin huomioon vastuuvelan katteen erityisluonne. Vuosien 2007 ja 2008 vaihtoehtoinen sijoitustuotto perustuu yhtiöiltä kerättyihin tietoihin vastuuvelkaa kattavasta omaisuudesta. Vuotta 2007 aikaisempien vuosien osalta tällaista tietoa ei ole käytettävissä, joten sijoitustuotot kohdistetaan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vastuuvelan katteelle keskimääräistä jakosääntöä käyttäen. Jakosääntö perustuu oletukseen, että yhtiö pitää sijoitussalkussaan joukkovelkakirjalainoja ensisijaisesti vastuuvelan ja erityisesti eläkevastuiden kattamiseksi.¹⁰ Koska Finanssivalvonnalla on vuosilta 2002–2004 käytettävissään yhtiöiden käypäarvoiset sijoitustuotot vain koko sijoitussalkun osalta, mutta ei sijoitusinstrumenttikohteisesti, niin näiden vuosien osalta on vaihtoehtoista tulosta laskettaessa edelleen jouduttu arvioimaan rahoitusmarkkinavälineille saadut keskimääräiset sijoitustuotot¹¹.

Vaihtoehtoisen laskelman avulla saadaan käsitys siitä, millainen merkitys sijoitustuottojen allokoinnilla on tuloksen kannalta.

Taulukossa 3 esitetään lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen tasoittamaton nettotulos.

9) Vuosina 2002–2007 vakavaraisuuspääoman tavoiteraja VPO1; vuodesta 2008 alkaen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja.

10) Laskelmassa oletetaan, että yhtiö kattaa eläkevastuunsa ensisijaisesti joukkovelkakirjalainojen avulla. Jos yhtiöllä on joukkovelkakirjalainoja enemmän kuin katettava eläkevastuu edellyttää, niin katsotaan, että yhtiö käyttää näitä ensisijaisesti muun vastuuvelan kattamiseen. Näin ollen eläkevastuille laskettu sijoitustuotto perustuisi yleensä lähes kokonaan joukkovelkakirjalainoille saatuaan tuottotasoon ja muulle vastuuvelalle laskettu tuotto yleensä tämän ja muiden sijoitusten tuottotasojen painotettuun keskiarvoon.

11) Rahoitusmarkkinavälineiden keskimääräisenä tuotto-olettamana on käytetty 2002 8,93%, 2003 4,69% ja 2004 6,89% (lähteet: Efas Bond Index Govt, MSCI Euro Credit Corp. Index ja Leonia Rahamarkkinaindeksi).

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

8 (25)

Vastuuvelan laskuperustemuutokset (10.) muodostuvat edellä esitellyistä vakuutusmaksuvastuuseen, vahinkokorvausvastuuseen ja vahinkoselvittelykuluvaraukseen tehdyistä muutoksista. Nämä laskuperustemuutokset paransivat tulosta 29,0 (heikensivät 6,7) miljoonaa euroa.

Nettovastuuvelkaa kattaville varoille kohdistettu käypäarvoinen sijoitustuotto otetaan huomioon lisäämällä tulokseen käypäarvoisesta sijoitustuotosta se osa, joka ei sisällynyt tasoitettuun tulokseen. Toisin sanoen tulokseen lisätään käypäarvoisen sijoitustuoton ja riskittömän tuoton erotus (11.). Vuonna 2008 tämä erä oli negatiivinen, sillä käypäarvoinen tuotto alitti tuolloin riskittömän tuoton. Yhdysvaltojen asuntoluottomarkkinoilta vuonna 2007 alkaneen finanssikriisin seurauksena luottamus koko talouden tulevaisuuteen romahti ja sitä kautta sekä osakkeiden että joukkovelkakirjojen markkina-arvot putosivat jyrkästi.

Johtuen sijoitusten tappiollisuudesta vakuutusliikkeen tulos oli vuonna 2008 -80,9,1 (122,9) miljoonaa euroa eli -13,9 (21,0) prosenttia suhteessa bruttomaksutuloon (13.). Tämä alitti selkeästi seitsemän vuoden keskiarvon, joka oli 4,5 prosenttia.

Vaihtoehtoista sijoitustuottojen allokointia käyttäen vakuutusliikkeen tulos (14.) oli tarkastelujaksolla hieman korkeampi kuin alkuperäisellä sijoitusjaolla, ollen 6,2 prosenttia. Vuositasolla tarkastellen näillä kahdella tavalla lasketut tulokset saattoivat poiketa toisistaan hyvinkin huomattavasti, johtuen pitkälti kahden suurimman sijoitusluokan – korkoinstrumenttien ja osakkeiden – käypäarvoisten sijoitustuottojen

erisuuntaisesta kehityksestä kyseisinä vuosina.

Tarkastelujaksolla tasoittamattomalle vakuutusliikkeelle laskettu keskimääräinen tuotto prosentti on selvästi alempi kuin tasoitetulle liikkeelle laskettu. Tähän vaikuttavat toisaalta korvausvastuun laskuperusteisiin varsinkin vuosina 2003 ja 2004 tehdyt huomattavat muutokset¹² sekä toisaalta erityisesti vuosien 2002 ja 2008 (vaihtoehtolaskelmassa vuosien 2006 ja 2008) alhaiset sijoitustuotot suhteessa riskittömään tuottoon. Kuten odotettua, tasoittamattoman tuloksen vuotuinen vaihtelu (hajonta 13,8 %) oli huomattavasti suurempaa kuin tasoitetulla tuloksella (hajonta 5,0 %).

Tasoittamattoman tuloksen osalta laskettuja suhdelukuja voidaan pitää lähinnä suuntaa-antavina johtuen sijoitustuottojen allokointiin liittyvistä approksimaatioista. Tulosten perusteella näyttäisi kuitenkin siltä, että vakuutusliike on ollut vakuutusyhtiöille keskimäärin kannattavaa.

Vakuutustoiminnan tulos

Vakuutusliikkeen tulosta laskettaessa arvioitiin vakuutusliikkeen odotusten mukaista ja toteutunutta kannattavuutta. Vakuutustoiminnan tulosta mitattaessa otetaan huomioon lisäksi se, että vakuutustoiminnan harjoittamiseen sitoutuu

12) Merkittävimmät korvausvastuun laskuperusteissa tehdyt muutokset liittyivät kuolevuusennustemallin tarkentamiseen kohorttiperusteiseksi eliniän odotteen kasvamisen johdosta sekä diskonttokoron muutokseen korkotasossa tapahtuneen kehityksen seurauksena.

Taulukko 3.
Lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen tasoittamaton nettotulos ilman jakojärjestelmäeriä, vakuutusyhtiöt yhteensä

1.000.000 euro	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	keskiarvo 2002-2008	hajonta
7. Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos TVLT (netto)	72,6	49,5	35,9	49,3	77,2	132,6	96,7	73,4	
10. Vastuuvelan laskuperustemuutosten tulosvaikutuksen palautus	-9,5	-117,0	-50,1	-25,7	-22,2	-6,7	29,0	-28,9	
11. Nettovastuuvelan tuotto yli riskittömän tuoton	-81,7	32,4	42,0	82,5	9,7	-3,0	-206,6	-17,8	
12. Vakuutusliikkeen tulos VLT (netto)	-18,6	-35,0	27,8	106,1	64,7	122,9	-80,9	26,7	
13. VLT/ bruttomaksutulo	-4,4 %	-8,4 %	6,4 %	19,7 %	11,3 %	21,0 %	-13,9 %	4,5 %	13,8 %
14. Vaihtoeht. VLT/ bruttomaksutulo	21,8 %	-12,3 %	12,2 %	10,3 %	-1,3 %	17,6 %	-4,9 %	6,2 %	12,5 %

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

9 (25)

pääomia ja että niitä kattaville varoille saadaan sijoitustuottoja. Vakuutustoimintaan liittyy riskejä, jotka toteutuessaan aiheuttavat yhtiölle tappioita. Tämän vuoksi yhtiöllä tulee olla pääomia, jotka ovat tarvittaessa käytettävissä tappioiden peittämiseen. Vakuutusyhtiölaissa määritellään vähimmäisvaatimus ja tavoiteraja tällaiselle pääomalle¹³. Näitä kutsutaan oikaistun vakavaraisuuspääoman vähimmäismääräksi ja tavoiterajaksi.

Laisa esitetyt pääomavaatimukset lasketaan koko yhtiön tasolla. Jotta pääomat voitaisiin ottaa huomioon tapaturmavakuutusta koskevissa laskelmissa, ne tulee ensin kohdistaa vakuutuslajeille. Tässä laskelmassa lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen sitoutunutta pääomaa arvioidaan lajille kohdistetun oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiterajan avulla. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osuus pääomavaatimuksesta lasketaan käyttäen jakoperusteena omalla vastuulla olevia maksutuottoja ja vastuovelkaa¹⁴.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutustoiminnan tulos saadaan, kun vakuutusliikkeen tulokseen lisätään lajille kohdistetun pääomavaatimuksen katteelle laskettu käypäarvoinen sijoitustuotto. Sijoitustuoton määrittäminen tapahtuu ottamalla lajille kohdistettua pääomavaatimusta vastaava osuus koko pääomavaatimukselle kohdistetuista sijoitusten käypäarvoisista nettotuotoista. Laskelmassa (taulukon rivit 13.-17.) oletetaan, että vastuovelkaa ja pääomavaatimusta kattavaan omaisuuteen liittyvät sijoitustuotot ovat vastavertaisia kuin koko omaisuuteen liittyvä keskimääräinen sijoitustuotto.

Kuten vakuutusliikkeen tulosta laskettaessa, niin tässäkin

esitetään myös vaihtoehtoinen tulos (18.), joka perustuu toisenlaiseen sijoitustuottojen kohdistamistapaan. Siinä vakuutusliikkeen tulos lasketaan käyttäen vaihtoehtoista sijoitustuottojen allokointia, ja arvio sitoutunutta pääomaa kattavalle omaisuudelle saatavasta sijoitustuotosta perustuu siihen omaisuusmassaan, jota ei tarvita vastuuvelan kattamiseen. Sitoutuneena pääomana käytetään tässä vuoden alun ja vuoden lopun pääomavaatimusten keskiarvoa.

Taulukossa 4 esitetään vakuutustoiminnan tulos.

13) Vakuutusyhtiölaki (521/2008) 12 luku 13 §.

14) Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osuus pääomavaatimuksesta lasketaan käyttäen jakosuhdetta.

$$y = \frac{\text{nettovastuuvelka(lak. tap.)} + 0,8 \cdot \frac{B(\text{lak. tap.})}{E} \cdot VT_{\text{min}} + 1,8 \cdot \frac{\text{nettovastuuvelka(lak. tap.)}}{\text{nettovastuuvelka}} \cdot S}{\text{nettovastuuvelka} + 0,8 \cdot VT_{\text{min}} + 1,8 \cdot S}$$

missä B = nettomaksutuotto, VT_{min} = vakuutusteknisistä riskeistä johtuva pääomavaatimus ja S = sijoitusriskistä johtuva pääomavaatimus.

Taulukko 4.
Vakuutustoiminnan tulos

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	keskiarvo 2002-2008	hajonta
1.000.000 euro									
13. Vakuutusliikkeen tulos VLT	-18,6	-35,0	27,8	106,1	64,7	122,9	-80,9	26,7	
15. Oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	4,5	29,4	30,5	35,0	24,4	25,3	-20,3	18,4	
16. Vakuutustoiminnan tulos	-14,1	-5,7	58,3	141,0	89,1	148,2	-101,2	45,1	
17. Vakuutustoiminnan tulos / keskimääräinen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	-2,8 %	-1,2 %	12,0 %	28,6 %	16,9 %	26,4 %	-17,5 %	8,9 %	16,9 %
(18. Vaihtoehtoinen vakuutustoiminnan tulos / keskimääräinen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	8,2 %	-6,5 %	12,3 %	22,2 %	9,8 %	22,8 %	-9,7 %	8,4 %	12,7 %
Keskimääräinen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	498,8	471,6	484,0	492,9	526,2	561,6	578,3	519,4	

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

10 (25)

Lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle kohdistettu oikais-
tun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja oli vuonna 2008
583,5 (573,1) miljoonaa euroa. Tämän pääomavaatimuksen
katteelle kohdistettujen käypäarvoisten sijoitustuottojen arvi-
oidaan olleen -20,3 (25,3) miljoonaa euroa (15.). Näin ollen
vuoden 2008 vakuutustoiminnan tulos oli -101,2 (148,2) mil-
joonaa euroa (16.). Suhteutettuna keskimääräiseen oikais-
tun vakavaraisuuspääoman tavoiterajaan, tämä tarkoittaa
noin -17,5 (26,4) prosentin tappiota sitoutuneelle pääomalle
(17.). Koko tarkastelujaksolla sitoutuneen pääoman tuotto
oli keskimäärin 8,9 prosenttia. Vaihtoehtoinen laskelma
johti koko tarkastelujakson osalta hieman alhaisempaan
keskimääräiseen tuotto prosenttiin (8,4) kuin alkuperäinen
laskelma.

Tunnuslukuja

Yhdistetyn kulusuhteen erittely

Yhdistetty kulusuhde on yksi yleisimmin käytetyistä tuloksen
mittareista. Seuraavissa taulukoissa esitetään yhteenveto
yhdistetystä kulusuhteesta ja sen muodostumisesta lakisää-
teisessä tapaturmavakuutuksessa suomalaisten vakuutus-
yhtiöiden osalta. Suhteet lasketaan omalla vastuulla olevista
tiedoista, toisin sanoen jälleenvakuuttajan osuuden vähentä-
misen jälkeen.

Yhdistetyllä kulusuhteella tarkoitetaan vahinkosuhteen

ja liikekulusuhteen summaa. Taulukoissa vahinkosuhde
on edelleen jaettu riskisuhteeseen ja korvaustoiminnan
hoitokulusuhteeseen. Tunnusluvut annetaan kolmella eri
laskentatekniikalla määrättyinä. Näitä ovat perinteinen
laskentatapa, perinteinen jossa lasku-perustekorkokulu
on eliminoitu korvauskuluista sekä vertailukelpoinen, jossa
vakuutusmaksutuottoon on lisätty riskitön tuotto vähennet-
tynä laskuperustekorkokululla ja jossa korvauskulusta on
eliminoitu laskuperustekorkokulu ja laskuperustemuutoksien
vaikutukset. Tunnusluvut lasketaan ilman jakojärjestelmän
rahoitusosuuksia.

Taulukossa 5 esitetään riskisuhde. Riskisuhteella tarkoi-
tetaan tässä vahinkosuhdetta, josta on eliminoitu korva-
ustoiminnan hoitokulut, eli vahingonkorvauksista johtuvaa
kulusuhdetta. Perinteisellä laskukaavalla laskettu riskisuhde
oli vuonna 2008 keskimäärin 79,5 (81,4) prosenttia ja ilman
laskuperustekorkokulua 66,7 (69,4) prosenttia. Vertailukel-
poinen riskisuhde oli vastaavasti 65,9 (62,4) prosenttia.

Taulukko 5.
Vakuutusyhtiöiden riskisuhde

	Perinteinen			Perinteinen, josta laskuperustekorkokulun vaikutus on eliminoitu			Vertailukelpoinen		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Korkein	148,8 %	271,9 %	95,4 %	130,2 %	232,2 %	87,8 %	95,4 %	169,9 %	78,5 %
Mediaani	86,0 %	79,7 %	70,9 %	67,9 %	65,7 %	58,1 %	62,6 %	57,5 %	58,1 %
Yhteenlaskettu	90,0 %	81,4 %	79,5 %	78,0 %	69,4 %	66,7 %	69,6 %	62,4 %	65,9 %
Alin	32,0 %	30,7 %	22,8 %	26,9 %	24,8 %	17,4 %	25,3 %	22,6 %	16,0 %

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

11 (25)

Vahinkosuhdetta laskettaessa korvauskuluihin luetaan myös korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet kulut. Taulukossa 6 esitetään erikseen korvaustoiminnan hoitokulusuhde, jolla tarkoitetaan korvaustoiminnan hoitokulujen suhdetta maksutuottoihin. Perinteisellä laskentatekniikalla suhde oli 6,7 (6,0) prosenttia, missä laskuperustekorkokulun heikentävä vaikutus oli 0,1 (0,1) prosenttiyksikköä. Vertailukelpoinen korvaustoiminnan hoitokulusuhde oli 6,1 (5,3) prosenttia.

Taulukko 6.
Vakuutusyhtiöiden korvaustoiminnan hoitokulusuhde

	Perinteinen			Perinteinen, josta laskuperustekorkokulun vaikutus on eliminoitu			Vertailukelpoinen		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Korkein	39,0 %	46,1 %	22,4 %	39,0 %	45,6 %	22,4 %	18,7 %	33,4 %	20,1 %
Mediaani	5,5 %	6,4 %	6,7 %	5,5 %	6,1 %	6,6 %	5,2 %	5,7 %	6,2 %
Yhteenlaskettu	5,9 %	6,0 %	6,7 %	5,8 %	5,9 %	6,6 %	5,4 %	5,3 %	6,1 %
Alin	2,6 %	4,0 %	4,3 %	1,9 %	4,0 %	4,3 %	1,8 %	3,7 %	4,1 %

Taulukossa 7 esitetään liikekulusuhde. Liikekulusuhde saadaan jakamalla muut kuin korvaustoiminnan tai sijoitustoiminnan liikekulut maksutuotoilla. Perinteisin kaavoin laskettu liikekulusuhde oli keskimäärin 13,4 (12,1) prosenttia. Vertailukelpoinen liikekulusuhde oli 12,3 (11,0) prosenttia.

Taulukko 7.
Vakuutusyhtiöiden liikekulusuhde

	Perinteinen			Vertailukelpoinen		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Korkein	20,0 %	45,3 %	19,7 %	17,9 %	33,1 %	18,0 %
Mediaani	13,6 %	14,9 %	14,1 %	12,7 %	13,6 %	12,8 %
Yhteenlaskettu	12,7 %	12,1 %	13,4 %	11,9 %	11,0 %	12,3 %
Alin	3,3 %	8,8 %	4,7 %	3,0 %	8,0 %	4,5 %

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

12 (25)

Yhdistämällä edellisissä tauluissa esitetyt suhdeluvut saadaan yhdistetty kulusuhde (taulukko 8). Perinteisin kaavoin laskettu yhdistetty kulusuhde kasvoi vuonna 2008 edellisestä vuodesta keskimäärin 0,2 prosenttiyksikköä 99,7 prosenttiin. Laskuperustekorkokulun heikentävä vaikutus perinteisin kaavoin laskettuun yhdistettyyn kulusuhteeseen oli 13,0 (12,1) prosenttiyksikköä, joten ilman laskuperustekorkokulua yhdistetty kulusuhde oli keskimäärin 86,7 (87,3) prosenttia. Vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde kasvoi edellisestä vuodesta 5,5 prosenttiyksikköä 84,3 prosenttiin.

Taulukko 8.
Vakuutusyhtiöiden yhdistetty kulusuhde

	Perinteinen			Perinteinen, josta laskuperustekorkokulun vaikutus on eliminoitu			Vertailukelpoinen		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Korkein	189,8 %	363,3 %	125,9 %	171,0 %	323,1 %	116,2 %	132,0 %	236,4 %	103,9 %
Mediaani	104,7 %	97,9 %	90,2 %	94,1 %	85,6 %	76,3 %	81,1 %	79,5 %	78,3 %
Yhteenlaskettu	108,6 %	99,5 %	99,7 %	96,5 %	87,3 %	86,7 %	86,9 %	78,8 %	84,3 %
Alin	46,5 %	55,3 %	46,7 %	40,7 %	49,4 %	41,0 %	38,3 %	44,9 %	37,8 %

Johtuen erityisesti eläkevastuiden suuresta määrästä, nettokorvausvastuu on lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa noin viisinkertainen nettovakuutusmaksutuloon verrattuna. Taulukossa 9 esitetään herkkyyshanalyysi siitä, miten yhdistetty kulusuhde reagoi maksutulon tai korvausvastuun muutoksiin. Olettaen, että kaikki muut erät pysyvät muuttamattomina yhden prosentin muutos nettovakuutusmaksutulossa tai nettokorvausvastuussa vaikuttaa yhteenlaskettuihin yhdistettyihin kulusuhteisiin seuraavasti:

Taulukko 9.
Yhteenlasketun yhdistetyn kulusuhteen herkkyyshanalyysi (%-yksikkövaikutus)

+ 1 prosentti	Perinteinen			Perinteinen, josta diskonttauksen vaikutus on eliminoitu			Vertailukelpoinen		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Nettovakuutusmaksutulossa	-1,1 %	-1,0 %	-1,0 %	-1,0 %	-0,9 %	-0,9 %	-0,8 %	-0,7 %	-0,8 %
Varsinaisessa nettokorvausvastuussa	4,8 %	4,9 %	5,0 %	4,8 %	4,9 %	5,0 %	4,5 %	4,4 %	4,6 %

+ etumerkki korottaa yhdistettyä kulusuhdetta

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

13 (25)

Yhdistetyn kulusuhteen kehitys vahinkovuosittain

Edellä annettiin yhteenvetotietoa yhtiöiden yhdistetyistä bruttokulusuhteista tilivuosittain. Seuraavassa esitetään yhdistetyn bruttokulusuhteen vuosittainen kehitys vahinkovuosittain. Tämä tarkoittaa sitä, että laskelmassa tarkastellaan erikseen kunkin vahinkovuoden aikana sattuneista vahingoista aiheutuvia vahinkokorvauksia. Vakuutusmaksut muodostuvat kyseiseen vahinkovuoteen kohdistetuista maksuista. Liikekuluja ja vahinkojen hoitokuluja ei tässä kohdisteta vahinkovuosille eikä niitä myöskään seurata vakuutuskausien mukaan. Niiden vaikutusta arvioidaan koko tarkastelujaksolta laskettujen keskimääräisten kulusuhteiden avulla.

Koska asiakashyvityksien myöntäminen eli lähinnä sijoitustoiminnan huomioon ottaminen on lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa keskeisessä roolissa, niin bruttovakuutusmaksuihin ennen tasoitusmaksuarviota lisätään bruttovastuuvelan riskitön tuotto vähennettynä bruttovastuuvelan laskuperustekorkokululla. Bruttovahinkokorvauskuluista eliminoidaan niihin kohdistuva negatiivinen vaikutus bruttovahinkokorvausvastuun diskonttauksesta, eli laskuperustekorkokulu. Myös vastuuvelan laskuperustekorkomuutokset eliminoidaan vahinkovuosittaisessa seurannassa. Yhdistetty kulusuhde lasketaan siten vertailukelpoisen laskukaavan mukaan.

Laskelma poikkeaa kuitenkin edellisessä kohdassa käytetystä yhdistetyn kulusuhteen laskennasta siten, että bruttovahinkokorvausvastuun muutoksesta poistetaan ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvaraus. Ne yhtiöt, jotka varaavat vastuu-

velkaan edellä mainitun erän erillisenä eränä, soveltavat useimmiten sellaista laskentatekniikkaa, johon vahinkovuosittainen erittely on vaikeasti tehtävissä. Vakuutusyhtiöiden vastuut selviävät vasta vuosikymmenien kuluessa. Erityistä epävarmuutta liittyy sen takia vastuuvelan riittävyteen, joka vaikuttaa lopulliseen vahinkovuosittaiseen tulokseen joko positiivisesti tai negatiivisesti. Ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarausten poisjättäminen tarkastelusta parantaa ainakin alkuvaiheessa riskisuhdetta, joka sitten korjaantuu sitä myöten kun vastuut selviävät.

Niin kauan kuin johonkin vahinkovuoteen liittyy varauksia, vastuuvelan katteelle arvioitu riskitön tuotto vähennettynä vastuuvelan diskonttausmäärällä lasketaan tarkastelussa vakuutusmaksun hyväksi, mikä parantaa tulevia vahinkovuosittaisia tunnuslukuja vuosien kuluessa. Alla olevat vahinkovuosittaiset vertailukelpoiset tunnusluvut ovat siis vain arvioita lopullisesta tulemosta, joka selviää vasta useamman seurantavuoden jälkeen.

Taulukosta voidaan havaita kunkin vahinkovuoden kohdalla merkkejä riskisuhteen alenevasta trendistä. Vaikka arvio vertailukelpoisesta yhdistetystä kulusuhteesta on kaikkien tarkasteltavien vahinkovuosien osalta ensimmäisenä vuonna lähellä 100 prosenttia (nollatulostasolla), niin se melko nopeasti alenee ja tasoittuu muutaman vuoden kuluttua todennäköisesti alle 100 prosentin tasolle. Tämä johtunee siitä, että sijoitustoiminnan tuottoja (tässä tarkastelussa riskitön 10 vuoden tuotto) ei ole täysimääräisesti huomioitu vakuutusmaksun hinnoittelussa.

Taulukko 10.
Vertailukelpoisia tunnuslukuja vahinkovuosittain
(bruttona)

Vahinkovuosi	Riskisuhde							Seitsemän vuoden keskimääräinen hoitokulusuhde	Seitsemän vuoden keskimääräinen liikekulusuhde	Arvioitu vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008			
2002	81,62 %	71,84 %	71,65 %	71,15 %	70,99 %	70,06 %	69,08 %	6,07 %	12,04 %	87,18 %
2003	-----	83,36 %	78,69 %	79,63 %	79,34 %	77,77 %	76,01 %	6,07 %	12,04 %	94,12 %
2004	-----	-----	86,43 %	76,51 %	71,74 %	70,16 %	70,59 %	6,07 %	12,04 %	88,70 %
2005	-----	-----	-----	89,97 %	77,11 %	71,52 %	70,46 %	6,07 %	12,04 %	88,57 %
2006	-----	-----	-----	-----	88,97 %	73,63 %	67,65 %	6,07 %	12,04 %	85,76 %
2007	-----	-----	-----	-----	-----	86,00 %	74,02 %	6,07 %	12,04 %	92,12 %
2008	-----	-----	-----	-----	-----	-----	86,82 %	6,07 %	12,04 %	104,93 %

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

14 (25)

Yhtiökohtaiset tulokset

Taulukoissa 11–13 esitetään suomalaisten vakuutusyhtiöiden osalta lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusliikkeen ja vakuutustoiminnan tuloslaskelmat tarkastelujaksolla

2002–2008 keskiarvoina yhtiöittäin. Tulosprosenttien aritmeettisten keskiarvojen vieressä esitetään vastaavat keskihajonnat. Lisäksi taulukossa 14 annetaan liikekulusuhteiden, vahinkosuhteiden ja yhdistettyjen kulusuhteiden aritmeettiset keskiarvot. Kyseiset tunnusluvut lasketaan perinteiseen tapaan omalla vastuulla olevasta liikkeestä perustekorkokulun eliminoimisen jälkeen ja ilman jakojärjestelmäeriä.

Kun koko alaa tarkasteltaessa hinnoittelu on ollut erittäin turvaavaa ja sekä vakuutusliike että vakuutustoiminta ovat olleet keskimäärin kannattavia, niin yksittäisten yhtiöiden osalta tilastosta lasketut tulokset poikkeavat toisistaan paljon. Tulosten eroja selittävät paitsi erilaiset maksujen ja sijoitustuottojen tasot niin myös tulosten vuotuinen satunnaisvaihtelu. Yksittäisen yhtiön tulokseen liittyvä vuotuinen vaihtelu on tyypillisesti suurempaa kuin mitä havaitaan yhteenlasketussa aineistossa. Jopa tasoitettussa vakuutusliikkeen tuloksessa varsinkin maksutuloltaan pienillä yhtiöillä – keskihajonnat saattavat olla huomattavan suuria (enimmillään yli 100 prosenttiyksikköä). Tämä tarkoittaa sitä, että laskukaavan tulosta tasoitava vaikutus toteutuu yksittäisiä vakuutusyhtiöitä tarkasteltaessa kovin eri tavoin yhtiön koosta riippuen.

Tulosten heilahtelussa yhtenä keskeisenä selittäjänä on korvauksiin liittyvä satunnaisvaihtelu. Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa yhtiön ei ole mahdollista vaikuttaa vahingosta maksettavan korvauksen sisältöön, joka määräytyy tapaturmavakuutuslain mukaan. Korvaukset eivät riipu vakuutusyhtiön koosta, joten pienellä yhtiöllä yksittäiset vahingot voivat heilauttaa tulosta merkittävästi. Tätä havainnollistavana esimerkkinä mainittakoon, että Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vahinkopoolin¹⁶ alin yhtiön valitsema pooliraja vuonna 2008 oli 0,4 miljoonaa euroa, kun markkinaosuudeltaan pienimmän vakuutusyhtiön maksutulo (ilman jakojärjestelmän rahoitusosuutta) oli tarkastelujaksolla keskimäärin miljoona euroa. Toisin sanoen, jollei yhtiö järjestä vakuutusliikkeelleen muuta jälleenvakuutusosuutta, niin yksittäisestä vahingosta voi aiheutua yhtiölle ainakin tämän poolirajan suuruinen kustannus. Selvityksen markkinaosuus-

deltaan pienimmän vakuutusyhtiön kohdalla jo yksi tällainen vahinko alentaisi vakuutusliikkeen viimeisen vuoden tulosprosenttia noin 15 prosenttiyksiköllä ja tulosprosentin keskiarvoa tarkastelujaksolla noin kuudella prosenttiyksiköllä.

Toteutuneita, tasoittamattomia vakuutusliikkeen tuloksia vertailtaessa havaitaan, että yhtiöt ovat menestyneet tarkastelujaksolla vallinneissa suhdanneolosuhteissa hyvin eri tavoin. Suurimmilla yhtiöillä (vertailukelpoinen maksutuotto yli 50 miljoonaa euroa) keskimääräinen vakuutusliikkeen tulos suhteessa bruttomaksutuloon vaihteli -3,3 prosentista 10,9 prosenttiin. Pienimmillä yhtiöillä (maksutuotto alle 5 miljoonaa euroa) taas keskimääräinen tulos vaihteli -71,3 prosentista 51,2 prosenttiin. Lopuilla yhtiöistä (maksutuotot 5 miljoonasta 50 miljoonaan) tulos asettui 0,5 ja 20,2 prosentin välille.

Keskimääräinen vakuutustoiminnan tulos vaihteli vastaavasti suurilla yhtiöillä 0,8 prosentista 14,5 prosenttiin, keskiarvoilla 3,5 prosentista 46,7 prosenttiin ja pienillä 1,6 prosentista 59,0 prosenttiin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan (keskimääräiseen vakavaraisuuspääoman tavoiterajaan).

Myös yhdistetyissä kulusuhteissa on vastaavasti havaittavissa huomattavia eroja yhtiöiden välillä. Laskuperustekorkokululla oikaistun vahinkosuhteen keskiarvo vaihteli 44,3 prosentista 165,4 prosenttiin. Liikekulusuhteen keskiarvo sai vastaavasti arvoja 11,3 ja 27,9 prosentin välillä. Näin ollen keskimääräinen yhdistetty kulusuhde vaihteli yhtiöittäin 61,4 prosentista 189,2 prosenttiin.

16) Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vahinkopooli on vapaaehtoinen sopimukseen perustuva järjestely, johon osallistuvat kaikki suomalaiset lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat vakuutusyhtiöt. Poolin tehtävänä on jakaa poolirajan ylittävät vahingot poolijäsenten kesken sekä järjestää jälleenvakuutusosuutta poolin omapidätyksen ylittävien suurvahinkojen varalta.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

16 (25)

TILASTO-OSA

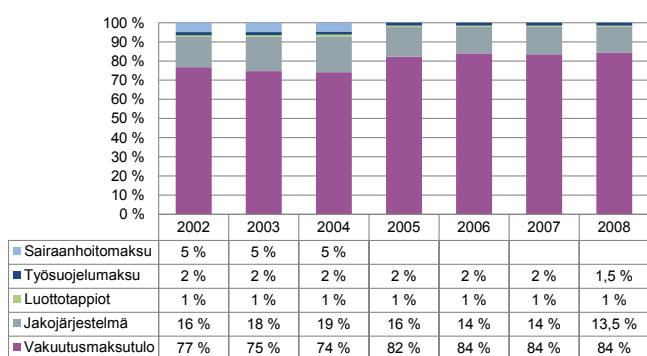
Tässä osassa esitetään tilastotietoa vakuutusyhtiöiden yhteenlasketuista tiedoista. Ellei toisin mainita, tarkastelussa ovat mukana vain suomalaiset vakuutusyhtiöt.

Vakuutusmaksutulo

Vakuutuksenottajilta kerätty vakuutusmaksu sisältää eriä, joita ei lueta vakuutusyhtiön tilinpäätöksen mukaiseen maksutuloon. Tällaisia eriä ovat luottotappiot, työsuojelumaksu, jakojärjestelmämaksu sekä vuoteen 2004 asti sairaanhoitomaksu¹⁷. Näistä siirtotuloksi luokiteltavia eriä ovat työsuojelumaksu ja jakojärjestelmämaksu (ja sairaanhoitomaksu), sillä vakuutusyhtiön tulee tilittää nämä maksut edelleen Työsuojelurahastolle ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle (ja Kansaneläkelaitokselle).

Vuonna 2008 vakuutuksenottajilta kerätty vakuutusmaksutulo oli 691,3 (700,8) miljoonaa euroa. Työsuojelumaksun osuus tästä oli 10,3 (10,5) miljoonaa euroa ja jakojärjestelmämaksun osuus 93,6 (100,7) miljoonaa euroa. Luottotappioita kirjattiin yhteensä 3,9 (4,3) miljoonaa euroa. Vakuutusyhtiöiden tuloslaskelman mukainen vakuutusmaksutulo oli siten 583,6 (585,3) miljoonaa euroa. Vakuutusyhtiön tuloslaskelmaan kuulumattomat erät muodostivat 16 (17) prosenttia koko maksusta. Seuraavassa kuvaajassa esitetään vakuutuksenottajilta kerätyn maksun muodostuminen.

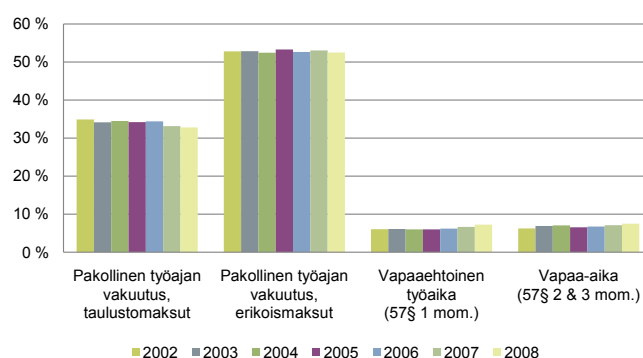
Maksun muodostuminen

Tuloslaskelman mukainen vakuutusmaksutulo jakaantui eri vakuutusyhtyyppien kesken siten, että 191,3 (194,1) miljoonaa euroa oli pakollista työajan taulustomaksuvakuutusta, 306,3 (310,5) miljoonaa euroa pakollista työajan erikoismaksuvakuutusta, 42,2 (39,1) miljoonaa euroa tapaturmavakuu-

tuslain 57 § 1 momentin mukaista vapaaehtoista työaika-vakuutusmaksua ja 43,8 (41,6) miljoonaa euroa 57§ 2 ja 3 momentin mukaista vapaa-aikavakuutusmaksua. Vakuutusmaksutulon jakauma on viimeisen seitsemän vuoden aikana pysynyt melko samankaltaisena.

Vakuutusmaksutulon jakauma

Luottotappiot

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on työnantajalle pakollinen vakuutus. Lisäksi lain mukaan vakuutusyhtiö ei voi kieltäytyä antamasta tai voimassa pitämästä siltä haettua vakuutusta. Tämän vuoksi on tärkeää seurata myös luottotappioiden määrän kehitystä. Työnantajien taloudelliset vaikeudet näkyvät yleensä luottotappioiden lisääntymisenä.

Vuonna 2008 luottotappioiden osuus vakuutusmaksutulosta pysyi edellisen vuoden tasolla ja oli 0,7 (0,7) prosenttia. Pakollisen työajan erikoistariffioitavissa vakuutuksissa (suurten yritysten vakuutuksissa) luottotappioprosentti oli matalin ollen 0,2 (0,3) prosenttia. Pakollisen työajan taulustotariffioitavissa vakuutuksissa (eli yleensä pienten yritysten vakuutuksissa) luottotappioprosentti laski edellisestä vuodesta 1,2 (1,3) prosenttiin. Seuraavassa kuvaajassa esitetään luottotappioiden kehitys tarkastelujaksolla vakuutustyypeittäin.

¹⁷ Sairaanhoitomaksua kerättiin vuoteen 2004 asti. Se poistui tarpeettomana vuonna 2005, jolloin alettiin soveltaa ns. täyskustannusvastavuutta. Sen mukaan vakuutusyhtiö maksaa julkisen terveydenhuollon palveluista asiakasmaksun asemasta todellisia kustannuksia vastaavan korvauksen.

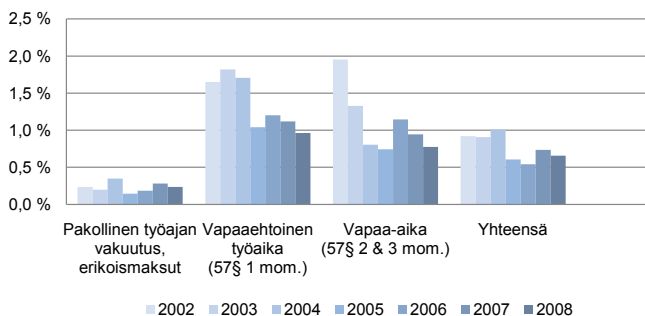

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

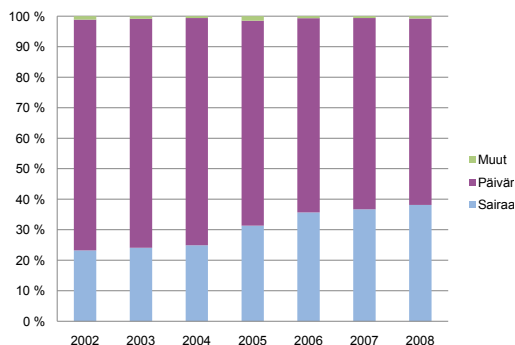
27.11.2009

17 (25)

Luottotappiot prosentteina vakuutusmaksutulosta

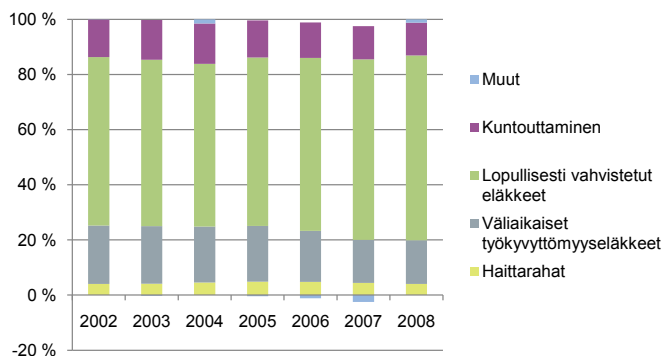
Ohimenevien bruttokorvausten jakauma

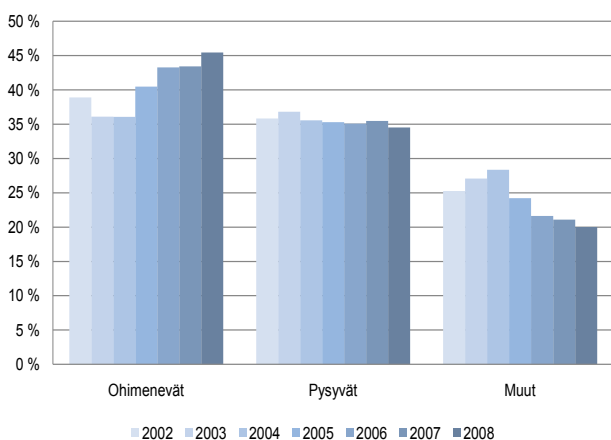
Maksetut korvaukset

Vahinkoyhtiöt maksoivat korvauksia vakuutetuille yhteensä 501,9 (462,9) miljoonaa euroa. Tästä noin 45,4 (43,4) prosenttia oli ohimeneviä korvauksia, 34,5 (35,5) prosenttia pysyviä korvauksia ja muita korvauksia oli 20,0 (21,1) prosenttia. Ohimenevät korvaukset ovat melkein kokonaan joko päiväraha- tai sairaanhoitokorvauksia ja niiden osuus ohimenevistä korvauksista oli 99,2 (99,4) prosenttia. Pysyvistä korvauksista merkittävimmän osan muodostavat lopullisesti vahvistetut ja väliaikaiset työkyvyttömyyseläkkeet ja niiden osuus pysyvistä korvauksista oli 82,8 (85,4) prosenttia. Muut korvaukset muodostuvat lähinnä indeksikorotuksista, jotka rahoitetaan vuosittain nk. jakojärjestelmän kautta. Indeksikorotusten osuus muista korvauksista oli 91,5 (92,9) prosenttia.

Pysyvien korvausten jakauma

Maksettujen bruttokorvausten jakauma

Korvaustoiminnan hoitokulut olivat 35,3 (31,1) miljoonaa euroa. Tästä 33,0 (28,9) miljoonaa euroa oli vakuutusyhtiöiden omia hoitokuluja ja 2,4 (2,2) miljoonaa euroa vakuutusyhtiöiden osuus TVL:n korvaustoiminnan hoitokuluista sekä tapaturmalautakunnan ja tapaturma-asiain korvauslautakunnan kuluista. Vakuutusyhtiöiden korvaustoiminnan hoitokuluista oli siten omia kuluja 93,2 (92,9) prosenttia.

Liikekulut

Liikekulujen kohdistaminen lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen ja allokonti eri toimintoihin perustuu yhtiöiden sisäiseen laskentaan. Kohdistusperiaatteet voivat sen vuoksi vaihdella yhtiöiden ja vuosien välillä.

Vakuutusyhtiöiden liikekulut kasvoivat (10,1) (laskivat 2,1) prosenttia 70,3 miljoonasta eurosta 77,4 miljoonaan euroon. Tästä 32,0 (29,7) miljoonaa euroa oli hankintamenoja, 37,5 (33,4) miljoonaa euroa vakuutusten hoitokuluja ja 20,8 (18,5) miljoonaa euroa vakuutusyhtiöiden hallintokuluja. Liikekuluja

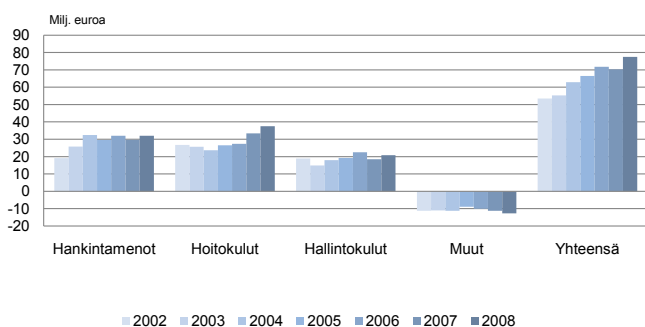
Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

18 (25)

pienensivät työttömyys- ja ryhmähenkivakuutusten 14,6 (13,4) miljoonan euron hoitopalkkiot ja menevän jälleenvakuutuksen 0,5 (0,5) miljoonan euron palkkiot ja voitto-osuudet. Lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle kohdistuneita poistoja oli yhteensä 2,4 (2,7) miljoonaa euroa.

Liikekulut

Hankintamenot kasvoivat edellisestä vuodesta 7,6 prosenttia. Hankintamenojen palkkiomenot, joihin ei ole sisällytetty omalle henkilöstölle maksettuja palkkioita, kasvoivat edellisestä vuodesta 2,1 prosenttia 2,8 miljoonaan euroon, kun taas muut vakuutusten hankintamenot kasvoivat 8,1 prosenttia 29,2 miljoonaan euroon.

Hallintokulut kasvoivat 12,3 (laskivat 17,8) prosenttia ja hoitokulut nousivat 12,2 (21,8) prosenttia edellisestä vuodesta. Lakisääteisistä tapaturmavakuutusta harjoittavat yhtiöt keräävät omien vakuutusmaksujen veloituksen yhteydessä myös työttömyys- ja ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksuja, jotka tilitetään eteenpäin. Tästä työstä vakuutusyhtiöille maksetaan hoitopalkkioita. Ilman näitä hoitopalkkioita vakuutusyhtiöiden liikekulut olisivat 92,1 (83,7) miljoonaa euroa, eli 18,9 (19,1) prosenttia suuremmat. Palkkioiden osuus varsinaisista liikekuluista (hankinta-, hoito- ja hallintokulut) oli 16,2 (16,4) prosenttia.

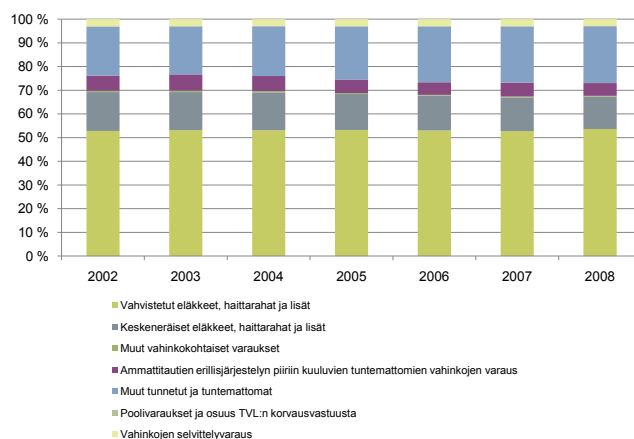
Vastuvelka

Bruttovastuvelka oli vuoden 2008 lopussa 2 962,6 (2 897,6) miljoonaa euroa, josta jälleenvakuuttajien osuus oli 2,8 (2,7) miljoonaa euroa eli vastuvelan jälleenvakuutusaste oli noin 0,1 (0,1) prosenttia. Bruttovastuvelasta 0,2 (0,2) prosenttia oli vakuutusmaksuvastuuta, 97,6 (97,6) prosenttia korvausvastuuta ja 2,2 (2,2) prosenttia yhteistakuerää.

Korvausvastuun muodostuminen

Seuraavassa kuvaajassa esitetään bruttokorvausvastuun jakautuminen erityyppisiin vastuisiin.

Bruttokorvausvastuun jakautuminen

Viimeisen seitsemän vuoden aikana bruttokorvausvastuun jakaumassa ei ole tapahtunut suurempia muutoksia. Merkittävä osa, 67,3 prosenttia, varsinaisesta bruttokorvausvastuusta liittyy pitkäaikaisiin eläkemutoisiin vastuisiin. Jakojärjestelmästä maksettavat korvaukset, kuten indeksikorotukset, eivät sisälly vakuutusyhtiön tulevia korvauksia varten varattuun varsinaiseen korvausvastuuseen.

Korvausvastuun sattumisvuosittainen jakauma

Korvausvastuu muodostuu varauksista, jotka liittyvät useana eri sattumisvuonna tapahtuneisiin tai ilmenneisiin vahinkoihin. Seuraavissa kuvissa esitetään tarkasteltavien seitsemän tilivuoden osalta korvausvastuun muodostuminen eri sattumisvuosina aiheutuneista vahingoista. Koska korvausvastuun jakautuminen sattumisvuosiin kuitenkin riippuu voimakkaasti korvaustyypistä, niin kuvaajat esitetään erikseen kolmen merkittävimmän korvaustyypin osalta:

- 1) vahvistetut eläkkeet, haittarahat ja lisät
- 2) keskeneräiset eläkkeet, haittarahat ja lisät
- 3) varaukset muille tunnetuille tai tuntemattomille vahingoille (lukuunottamatta ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarausta)

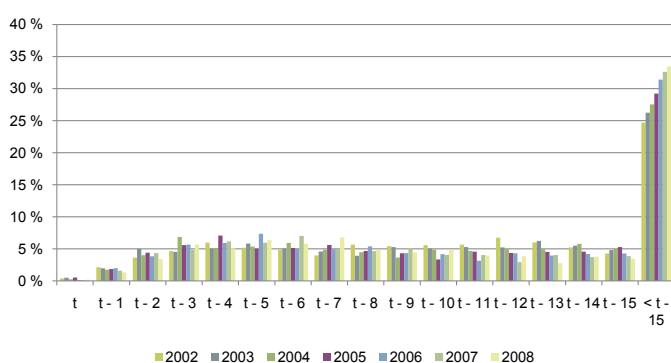
Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

19 (25)

Jakauma annetaan myös näiden luokkien yhteenlasketuista luvuista. Tämä vastaa siis korvausvastuuta, johon ei sisälly ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarausta, muita vahinkokohtaisia varauksia, vahinkojen selvittelyvarausta, poolivarausta eikä osuutta TVL:n korvausvastuusta¹⁸.

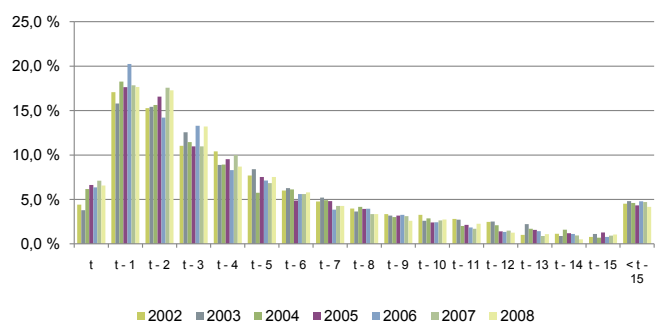
1) Vahvistettujen eläkkeiden, haittarafojen ja lisien sattumisvuositainen jakauma

t = tilinpäätös vuosi

Korvausvastuusta suurin osa eli 53,7% muodostui vahvistetuista eläkkeistä, haittarafoista ja lisistä. Vahvistettujen eläkkeiden, haittarafojen ja lisien sattumisvuodet ovat tyypillisesti erittäin vanhoja. Noin 51,2 (51,2) prosenttia vastuusta liittyy sattumisvuosiin, jotka ovat yli 10 vuotta vanhoja.

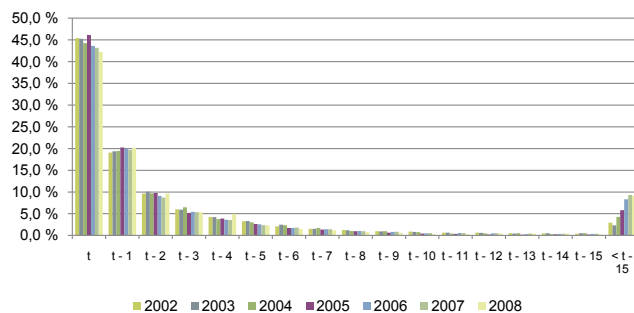
2) Keskeneräisten eläkkeiden, haittarafojen ja lisien sattumisvuositainen jakauma

Keskeneräisten eläkkeiden, haittarafojen ja lisien osuus korvausvastuusta oli 13,7%. Näiden osalta sattumisvuodet painottuvat selvästi tuoreempiin vuosiin. Noin 70,9 (70,3) prosenttia vastuusta liittyy sattumisvuosiin, jotka ovat

korkeintaan viisi vuotta vanhoja. Varauksista kuitenkin 4,2 (4,7) prosenttia liittyy yli 15 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin, mikä osoittaa varauksen hidasta selviämistä.

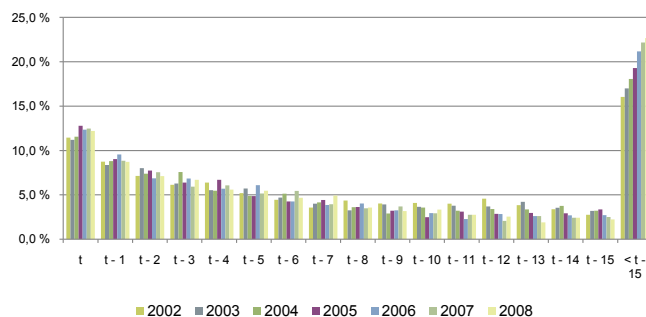
3) Muiden tunnettujen ja tuntemattomien* vahinkojen jakauma

* Lukuun ottamatta ammattitautien erillisjärjestelyjen piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarausta

Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen varaus-ta kutsutaan yleensä kollektiivivarakseksi. Varauksessa otetaan huomioon tyypillisesti sekä tunnetut että tuntemattomat ohimenevät korvaukset ja tuntemattomat pysyvät korvaukset. Tämä varaus muodostaa 24,0% koko korvausvastuusta. Ohimenevät korvaukset selviävät pysyviä korvauksia nopeammin. Hetkenä, jolloin tuntematon pysyvä korvaus tulee tunnetuksi, varaus tavallisesti siirtyy kesken-eräisiin eläke-, haittarafo- tai erilaisten lisien varauksiin. Tämän takia varaus muille tunnetuille ja tuntemattomille vahingoille painottuu erittäin voimakkaasti tuoreempiin sattumisvuosiin. Noin 84,7 (82,8) prosenttia liittyykin sattumisvuosiin, jotka ovat korkeintaan viisi vuotta vanhoja.

Yhteenlaskettu sattumisvuositainen jakauma

18) Vuodesta 2008 alkaen TVL:lle aiheutuvat korvauskustannukset rahoitetaan jakojärjestelmän avulla. Näin ollen vakuutusyhtiöiden taseessa ei ole korvausvastuuta näitä kustannuksia varten vuodesta 2008 lähtien.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

20 (25)

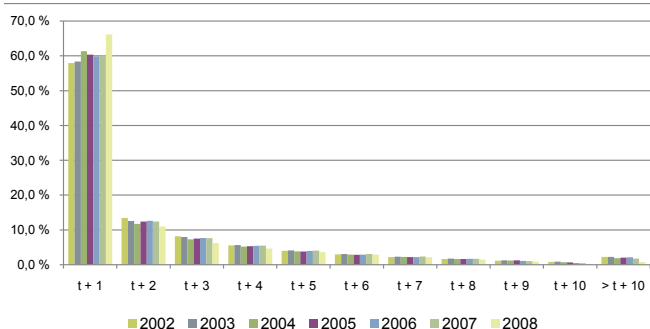
Luokkien 1–3 yhteenlaskettu korvausvastuu muodostaa 91,3% koko korvausvastuusta. Yhteenlasketusta bruttokorvausvastuun sattumisvuosijakaumasta noin 45,8 (46,0) prosenttia varauksista liittyi korkeintaan viisi vuotta vanhoihin sattumisvuosiin, ollen sama kuin edellisenä vuonna. Yli 10 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin liittyi noin 34,5 prosenttia vastuista, kun se edellisenä vuonna oli 34,5 prosenttia. Varaukset yli 15 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin suhteessa muihin sattumisvuosiin on kahden viimeisen vuoden aikana kasvanut 1,5 (2,9) prosenttiyksikköä.

Vahinkokorvausvastuun selviämisyajakauma

Seuraavissa kuvaajissa esitetään vahinkokorvausvastuun selviämisyajakauma, eli arvio tilivuoteen (t) mennessä sattuneista vahingoista aiheutuvista (diskontatuista) kassavirroista tilivuotta seuraavien vuosien aikana. Kuvaajat perustuvat tilivuonna tehtyyn alkuperäiseen arvioon vahinkojen selviämisestä. Erät esitetään suhteessa tilivuoden korvausvastuuseen, joten kunkin vuoden korvausosuudet summautuvat 100 prosenttiin.

Selviämisyajakaumat vaihtelevat suuresti korvaustyypistä riippuen. Tämän vuoksi jakaumat annetaan erikseen ohimenevien korvausten ja pysyvien korvausten osalta.

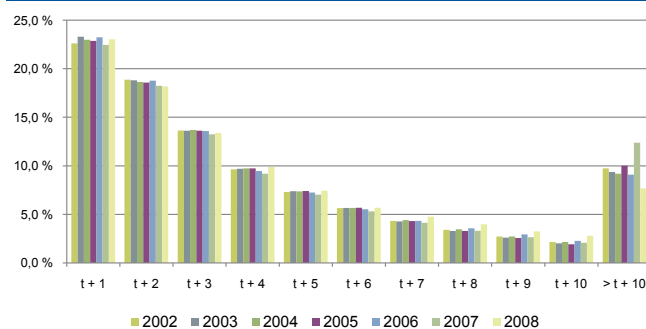
Bruttovastuuelan ohimenevien korvausten arvioitu selviämisyajakauma

Bruttokorvausvastuun ohimenevien korvausten arvioitu selviämisyajakauma (purkautuminen) painottuu selvästi tuoreimpiin sattumisvuosiin. Noin 83,4 (80,1) prosenttia vastuusta arvioidaan tulevan maksetuksi kolmen ensimmäisen vuoden aikana. Vahinkojen pääasiallisesta nopeasta selviämisestä huolimatta noin 0,7 (1,8) prosenttia vastuusta arvioidaan maksettavan vasta 10 vuoden jälkeen.

Bruttokorvausvastuun pysyvien korvausten osalta selviämisyajakauma on luonnollisestikin hyvin erinäköinen. Seuraavassa kuvaajassa esitetään pelkästään keskeneräisten pysyvien korvausten selviäminen. Edelleen, tilivuoden jälkeen vahvistettavia eläkkeitä, haittarahoja ja lisiä käsitellään jakaumassa kertakorvauksina siten, että ne otetaan huomioon vahvistamishetkellä pääoma-arvostaan. Tämän jälkeen niiden ryhmittely muuttuu vahvistetuiksi pysyviksi korvauksiksi, ja ne poistuvat kuvaajasta. Vahvistetuista eläkkeistä, haittarahoista ja lisistä maksettavia korvauksia ei siten oteta huomioon selviämisyajakaumassa. Kun keskeneräinen pysyvä vastuu vahvistetaan, niin tällöin vakuutusyhtiön vastuusta poistuu myös merkittävä määrä epävarmuutta.

Bruttovastuuelan keskeneräisten pysyvien korvausten arvioitu selviämisyajakauma vahvistamishetkeen

Selviämisyajakauman erilaisesta profiilista huolimatta myös keskeneräisten pysyvien korvausten kohdalla arvioitu selviämisyajakauma painottuu tuoreimpiin sattumisvuosiin. Kolmen ensimmäisen vuoden aikana vastuusta arvioidaan maksettavan noin 54,6 (53,9) prosenttia. Noin 7,7 (12,4) prosenttia vastuusta arvioidaan kuitenkin maksettavaksi vasta 10. vuoden jälkeen.

Koska keskeneräisten pysyvien korvausten korvausvastuu on huomattavan suuri (noin kuusinkertainen) verrattuna ohimenevien korvausten vastuuseen, niin näiden yhteenlaskettu selviämisyajakauma muistuttaa keskeneräisten pysyvien korvausten jakaumaa. Kokonaisarviona noin 58,7 (57,9) prosenttia korvausvastuusta arvioidaan selviävän kolmen vuoden sisällä ja 74,7 (73,1) prosenttia viiden vuoden sisällä. Noin 6,7 (10,8) prosenttia vastuuelasta arvioidaan selviävän vasta 10. vuoden jälkeen.

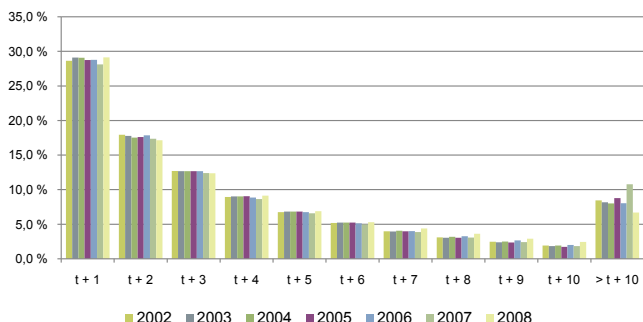

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

21 (25)

Bruttovastuvelan ohimenevien ja keskeneräisten pysyvien korvausten arvioitu selviämisaika

Korvausvastuun riittävyys

Seuraavassa taulukossa arvioidaan sitä, miten hyvin kunakin vahinkovuonna tehty varaus vahinkokorvausvastuuseen on riittänyt näistä vahingoista aiheutuvien vahinkokorvausten maksamiseen. Taulukossa verrataan alkuperäistä arviota vahinkovuoden jäljellä olevasta korvausvelvollisuudesta (eli vahinkovuonna sattuneista vahingoista varattua vahinkokorvausvastuun määrää vahinkovuonna tehdyn tilinpäätöksen mukaisesti) vahinkoa seuraavina vuosina tarkentuneeseen arvioon näistä korvauksista. Tarkentunut arvio muodostuu arvohetkeen mennessä maksetuista korvauksista lisättyinä arvohetkellä tehdystä varauksesta tulevaisuudessa maksettavia korvauksia varten. Laskelmassa eliminoidaan diskonttauksen purkautumisesta ja diskonttokoron muutoksesta aiheutuva ero korvauksissa.

Taulukossa esitetyt luvut saadaan suhteuttamalla kunakin vuonna tarkentunut arvio vahinkovuoden alkuperäiseen arvioon. (Vahinkovuonna suhdeluku on aina 100 prosenttia.) Sataa prosenttia suurempi suhdeluku tarkoittaa sitä, että alkuperäinen arvio korvausvastuusta ei ole osoittautunut riittäväksi.

Vahinkokorvausvastuun riittävyttä tarkastellaan tuoreimman (eli vuonna 2008 tehdyn) arvion perusteella. Taulukosta nähdään, että korvausvastuu on vahinkovuosina 2002 ja 2003 osoittautunut riittämättömäksi. Havaittu virhemarginaali on kuitenkin alle 5 prosentin, joten havaittu poikkeama ei ole olennainen.¹⁹

19) Selvityksessä 0–5 prosentin virhemarginaalia pidetään ei olennaisena (eli normaalina virhearviona), 5–10 prosentin virhemarginaalia kohtuullisena, 10–20 prosentin virhemarginaalia merkittävänä ja yli 20 prosentin virhemarginaalia erittäin merkittävänä.

Bruttovahinkokorvausvastuun riittävyysseuranta

Vahinkovuosi	Riittävyysprosentti*						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
2002	100,0 %	103,6 %	103,8 %	102,9 %	103,0 %	101,7 %	100,2 %
2003	-----	100,0 %	106,6 %	109,0 %	109,1 %	107,0 %	104,3 %
2004	-----	-----	100,0 %	105,9 %	98,0 %	95,8 %	97,3 %
2005	-----	-----	-----	100,0 %	105,2 %	96,0 %	94,6 %
2006	-----	-----	-----	-----	100,0 %	97,6 %	87,7 %
2007	-----	-----	-----	-----	-----	100,0 %	97,6 %
2008	-----	-----	-----	-----	-----	-----	100,0 %

* Aloittavan varauksen riittävyysprosentti on 100

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

22 (25)

Vastuuelan diskonttaus

Varsinaisesta bruttokorvausvastuusta noin 81,1 (80,6) prosenttia oli diskontattua vastuuelkaa. Diskontattu vastuuelka muodostuu pelkästään eläkeluotoisista vastuista. Keskimääräinen diskonttokorko pysyi edellisvuoden tasolla 3,11 (3,11) prosentissa. Sovellettu laskuperustekorko vaihteli huomattavasti yhtiöstä riippuen. Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenvetotietoa yhtiöiden soveltamista diskonttokoroista. Taulukkoon on myös lisätty tieto asetuksella säädetyistä²⁰ korkeimmasta sallitusta diskonttokorosta.

20) Sosiaali- ja terveysministeriön asetus henki- ja vahinkovakuutusyhtiön vastuuelan laskennassa käytettävästä enimmäiskorosta (610/2008).

Sovellettu laskuperustekorko

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Korkein	4,00 %	4,00 %	4,00 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
Mediaani	3,95 %	3,70 %	3,50 %	3,43 %	3,40 %	3,50 %	3,50 %
Keskiarvo	3,81 %	3,59 %	3,37 %	3,29 %	3,28 %	3,11 %	3,11 %
Alin	3,50 %	3,00 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	0,00 %	0,00 %
Korkein sallittu diskonttokorko	4,00 %	4,00 %	4,00 %	3,90 %	3,80 %	3,70 %	3,60 %

Ammattitaudit

Silloin kun on kyse ammattitaudista, tapaturman sattumishetkeä vastaa se ajankohta, jona ammattitauti on ilmennyt. Jollei erityisistä syistä muuta johdu, ammattitaudin ilmenemishetkenä pidetään sitä ajankohtaa, jona sairastunut henkilö ensimmäisen kerran hakeutui lääkärin tutkittavaksi silloin tai myöhemmin ammattitaudiksi todetun sairauden johdosta. Jollei sairastunut henkilö enää ammattitaudin ilmetessä ole siinä työssä, josta tauti on voinut aiheutua, määrätty korvausvelvollisuus sen mukaan, minkä työsuhteen perusteella suoritettu työ on viimeksi voinut aiheuttaa taudin (viimeinen mahdollinen altistumisvuosi). Jos korvausvelvollisuuden määräävä altisteinen työsuhte on päättynyt ennen ilmenemishetkeä, ammattitauti kuuluu erillisjärjestelyn piiriin.

Ammattitautiepäilyjen tilastointi yhtiöiden sisäisessä seurannassa vaihtelee yhtiöiden välillä. Joidenkin yhtiöiden kohdalla "virheelliset" ammattitautiepäilyt on rekisteröity vähennyksinä kaikista tapauksista, kun taas joidenkin yhtiöiden kohdalla "virheellisyttä" ei ole huomioitu ollenkaan. Kokonaistilastoon syntyy tästä johtuen tietty tilastovirhe.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

23 (25)

Ilmoitettujen ammattitautien lukumäärän lisäys oli vuonna 2008 4 233, kun se edellisenä vuonna oli 4 933. Ilmoitettua ammattitaukeista 681 (723) oli erillisjärjestelyn piiriin kuuluvia ammattitaukeja. Ammattitaukeista maksettiin korvauksia 61,0 (60,3) miljoonaa euroa eli noin 16,6 (15,2) prosenttia maksetuista bruttovahinkokorvauksista. Ammattitautivarausten tunnetut vahingot nousivat 3,9 (3,0) miljoonalla eurolla.

Alla olevassa taulukossa esitetään vuoden 2008 loppuun mennessä tietoon tulleiden ammattitautitapausten lukumäärä sekä niistä maksetut korvaukset ja tehdyt varaukset. Taulukossa esitetään myös erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien ammattitautien osuudet näistä.

Ammattitaudit yhteensä ja ammattitautien erillisjärjestelyn osuus prosentteina

Ilmenemisvuosi	Maksetut bruttovahinkokorvaukset		Vahinkokohtaiset bruttovaraukset		Yhteensä		Vahinkojen lukumäärä	
2002	22 844	31,2 %	19 082	37,3 %	41 926	34,0 %	3 841	12,6 %
2003	20 442	35,6 %	21 477	37,9 %	41 919	36,8 %	3 748	14,2 %
2004	20 810	31,6 %	26 902	37,7 %	47 712	35,0 %	3 886	16,6 %
2005	20 658	33,8 %	30 353	36,4 %	51 011	35,3 %	3 912	11,8 %
2006	14 011	34,0 %	27 485	42,8 %	41 496	39,9 %	3 368	11,9 %
2007	7 201	32,1 %	14 213	31,7 %	21 414	31,8 %	3 104	10,4 %
2008	1 524	22,5 %	1 676	56,9 %	3 200	40,5 %	1 387	9,1 %

Raportointiviive on usein merkittävä, kun on kyse ammattitaidista. Seuraavassa taulukossa esitetään vuonna 2008 ilmoitettujen ammattitautien lukumäärät ilmenemisvuosilta 2002–2008. Taulukosta havaitaan, että erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien ammattitautien osuus ilmoitetuista ammattitautitapauksista on merkittävä, mutta että ne tulevat tietoon selvästi hitaammin kuin muut ammattitaudit.

Vuonna 2008 ilmoitetut ammattitaudit ilmenemisvuosittain (lkm)

Ilmenemisvuosi	Ammattitaudit ilman erillisjärjestelyn piiriin kuuluvia	Erillisjärjestelyn piiriin kuuluvat ammattitaudit	Ammattitaudit yhteensä
2002	17	14	31
2003	42	18	60
2004	50	32	82
2005	65	40	105
2006	146	85	231
2007	1 231	202	1 433
2008	1 261	126	1 387

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

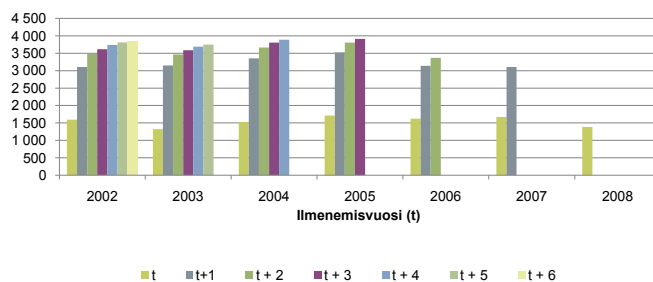
27.11.2009

24 (25)

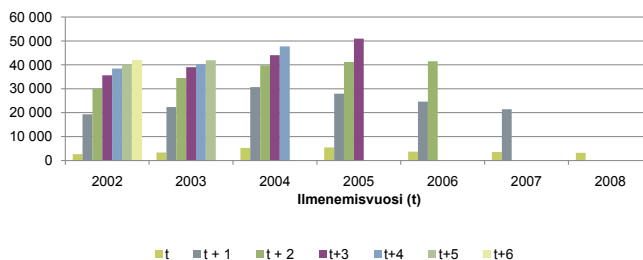
Ammattitautien ilmoittamiseen liittyvä raportointiivei vaikeuttaa huomattavasti niiden lukumäärän ja vahingoista maksettavan korvausmäärän arviointia. Lukumäärän ja korvausmäärän epävarmuus vaikeuttavat ammattitaudeista johtuvan vastuuelan arvioimista, varsinkin erillisjärjestelyn piiriin lukeutuvien vahinkojen osalta. Ammattitautien ja erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen tuoma epävarmuus vaihtelee kuitenkin huomattavasti eri vakuutusyhtiöiden välillä vakuutuskannan luonteesta riippuen.

Seuraavissa kuvaajissa esitetään ammattitautien ilmene misvuosikohtainen lukumäärän sekä maksettujen ja vahinkokohtaisesti varattujen korvausten kumulatiivinen kehitys. Kuvaajista voidaan nähdä, että vaikka suurin osa ammattitau deista tulee tietoon ilmenemisvuonna ja sitä seuraavana vuonna, niin ammattitau teja todetaan myös pidemmän ajan kuluttua altistumisesta. Korvausmäärillä mitattuna merkittä vimpäi ovat ilmenemisvuotta seuraavat ensimmäiset kolme vuotta.

Ammattitautien lukumäärän kehitys

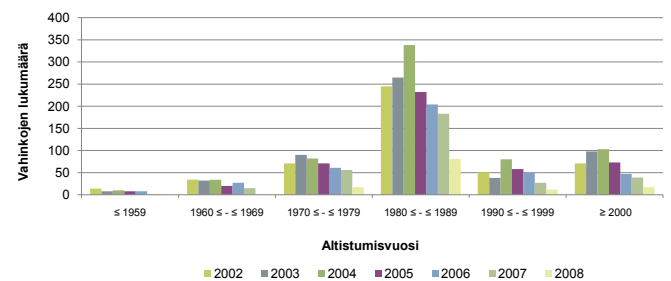

Ammattitautien maksetut korvaukset lisätynä vahinkokohtaisilla varauksilla (TEUR)

Seuraavassa kuvaajassa esitetään vielä ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen lukumäärät altistumisvuosikymmenittäin ja ilmoitusvuosittain. Kuvaajasta nähdään, että erillisjärjestelyä koskevia ammattitauti-ilmoi tuksia on tehty erityisen runsaasti koskien vuonna 1980 al kaneella vuosikymmenellä tapahtuneita altistuksia. Toisaalta vahinkoja on ilmoitettu myös tätä huomattavasti vanhempia altistumisvuosia koskien.

Ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen ilmenemisvuosittainen kehitys

Vakuutusyhtiö varautuu vastuuelassaan etukäteen työtapa turmista ja ammattitau deista tulevaisuudessa maksettaviin korvauksiin. Tämä varautuminen koskee myös sellaisia työelämässä mahdollisesti esiintyviä altisteita ja sairauksia, joita ja joiden välistä syy-seuraussuhdetta ei tällä hetkellä vielä tunneta. Siitä huolimatta mahdollisten uusien ammat titaudin muotojen aiheuttama riski olisi pystyttävä ottamaan huomioon jo tämän hetken vakuutusmaksuissa ja korvaus vastuussa. Työtaturmien ja tavanomaisten ammattitautien riskit pystytään kuvaamaan ja myös niiden määrä voidaan arvioida kokemukseräisen tiedon perusteella. Sen sijaan riskin suuruuden arvioiminen on erityisen vaikeaa sellais ten ammattitautien kohdalla, joissa taudin aiheuttaneesta altistuksesta taudin puhkeamiseen kuluu pitkä aika (latens siaika). Tästä esimerkkinä asbestin ja kemiallisten tekijöiden työssä aiheuttaman syövän latenssiaika, joka voi olla jopa 15–30 vuotta.

Johtuen pitkän latenssiajan ammattitautien korvauksiin liittyvästä epävarmuudesta, vuodesta 2008 lähtien näihin liittyvät korvaukset rahoitetaan vuosittain jakojärjestelmällä. Pitkän latenssiajan ammattitau teihin liittyvää tulevaa korvausvelvoitetta ei näin ollen enää varata vakuutusyhtiön vastuuelkaan. Tämä koskee ammattitau teja, joissa altistuk-

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2008

27.11.2009

25 (25)

sesta, joka on voinut viimeksi aiheuttaa ammattitaudin, on taudin ilmetessä kulunut vähintään viisi vuotta, ei kuitenkaan näistä ammattitaupeista johtuvia korvaustenhoitokuluja. Muutos koskee vain sellaisia ammattitaupeja, joissa altistus-ta, joka on viimeksi voinut aiheuttaa ammattitaudin, on ollut 1.1.2008 tai sen jälkeen. Tämä tulee huomattavasti vähentämään ammattitaupeihin varautumiseen liittyvää epävarmuutta.

Tilastolähteet

Selvityksessä olivat mukana lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat suomalaiset vakuutusyhtiöt:

- A-Vakuutus Oy (A-Vakuutus)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (Fennia)
- If Vahinkovakuutusyhtiö Oy (If)
- Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö (Lähivakuutus)
- Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Pohjantähti)
- Vahinkovakuutusyhtiö Pohjola (Pohjola)
- Veritas Keskinäinen Vahinkovakuutusyhtiö (Veritas), Vakuutuskanta on siirtynyt Aktia Vahinkovakuutus Oy:lle 1.1.2009.
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola (Tapiola)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva (Turva)
- Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Valio)
- Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag (Ålands)
- Redarnas Ömsesidiga Försäkringsbolag (Redarnas)

sekä ETA-sivuliike:

- Nordea Vahinkovakuutus, TrygVesta Forsikring A/S Suomen sivuliike (Nordea)

